

2018 елның 20 марты

66№

**Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының Базарлы Матак авыл
жирлеген төзеклэндерү кагыйдэләрен раслау турында**

2003 елның 06 октябрэндәге "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясы нигезендә, Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының Иске Чаллы авыл жирлеген территориясендә тулаем төзеклэндерү объектларын чиста һәм тәртиптә тотуга бердәм таләпләр билгеләү максатларында Әлки муниципаль районының Базарлы Матак авыл жирлеген советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының Базарлы Матак авыл жирлеген төзеклэндерү буенча кушымтада бирелгән кагыйдэләрне яңа редакциядә расларга.
2. Үз көчен югалткан дип танырга:
 - Базарлы Матак авыл жирлеген Советының 2017 елның 17 июнендәге " Базарлы Матак территориясендә төзеклэндерү кагыйдэләрен раслау турында" 10 номерлы карарын
 - Базарлы Матак авыл жирлеген Советының 2017 елның 26 июлендәге « Базарлы Матак авыл жирлеген Советының 2017 елның 17 июнендәге "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының Базарлы Матак авыл жирлеген төзеклэндерү кагыйдэләрен раслау турында» 10 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында» 18 номерлы карарын.
3. Әлеген карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының Базарлы Матак авыл жирлеген Уставы билгеләгән тәртип нигезендә махсус мәгълүмат стендларында бастырып чыгарырга.
4. Әлеген карар рәсми басылып чыккан көннән үз көченә керә.
5. Әлеген карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемдә калдырам.

Совет рәисе,
Татарстан Республикасы
Әлки муниципаль районы
Базарлы Матак авыл жирлеген башлыгы:

А.Ф.Никошин

Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының Базарлы Матак авыл жирлеген төзекләндрү кагыйдәләре

I. Гомуми нигезләмәләр

1. Муниципаль берәмлек территориясен төзекләндрү кагыйдәләре - муниципаль хокукый акт, ул Россия Федерациясе законнары һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары нигезендә, шулай ук Россия Федерациясе субъектларының норматив хокукый актлары нигезендә муниципаль берәмлек территориясен төзекләндрү буенча чаралар исемлеген, муниципаль берәмлек территориясен төзекләндрү буенча чаралар исемлеген, аларны үткәрүнең тәртибен һәм ешлыгын билгели.
2. Әлеге кагыйдәләр барлык физик һәм юридик затларның оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә үтәве мәжбүри.
3. Муниципаль берәмлек территориясен төзекләндрү кагыйдәләре түбәндәге мәсьәләләрне җайга сала ала:
 - 1) гомуми файдаланудагы территорияләрне тоту һәм мондый территорияләрдән файдалану тәртибе;
 - 2) фасадларның тышкы төре һәм биналарның, корылмаларның киртәләү конструкцияләре;
 - 3) төзекләндрү элементларын проектлау, урнаштыру, тоту һәм торгызу, шул исәптән жир эшләрен башкарганнан соң;
 - 4) биналарны, төзелешләрне, корылмаларны архитектур яктыртуны да кертеп, муниципаль берәмлек территориясен яктыртуны оештыру;
 - 5) торақ пунктлар чикләрендә урнашкан газоннарны, чәчәкләкләрне һәм үләнчел үсемлекләр биләгән башка территорияләрне төзү, тоту, торгызу һәм саклау тәртибен кертеп, муниципаль берәмлек территориясен яшелләндрүне оештыру;
 - 6) муниципаль берәмлек территориясендә мәгълүмат урнаштыру, шул исәптән урам исемнәре һәм йорт номерлары, вывескалар белән күрсәткечләр урнаштыру;
 - 7) балалар һәм спорт мәйданчыкларын, хайваннарны, парковкаларны (парковка урыннарын), кече архитектура рәвешләрен урнаштыру һәм тоту;
 - 8) җәяүлеләр өчен коммуникацияләр, шул исәптән тротуарлар, аллеялар, юллар, сукмаклар оештыру;
 - 9) күрсәтелгән территориядә инвалидларның һәм халыкның башка аз мобильле төркемнәренә тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итү максатларында муниципаль берәмлек территориясен төзекләндрү;
 - 10) муниципаль берәмлек территориясен, шул исәптән кышкы чорда, җыештыру;
 - 11) яңгыр сулары агып төшүне оештыру;
 - 12) жир эшләрен уздыру тәртибе;
 - 13) яқындагы территорияләр эчтәлегендә биналар, төзелешләр, корылмалар, корылмалар, жир кишәрлекләре (мондый йортлар чикләрендә төзелмәгән яисә төзелмәгән күпфатирлы йортлардагы урыннарның милекчеләреннән һәм (яисә) башка законлы хужаларыннан тыш) катнашу, шул исәптән финанс, милекчеләре һәм (яисә) башка законлы хужалары;
 - 14) Россия Федерациясе субъекты законында билгеләнгән тәртип нигезендә янәшәдәге территорияләрнең чикләрен билгеләү;
 - 15) муниципаль берәмлек территориясен бәйрәмгә бизәү;
 - 16) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндрү чараларын гамәлгә ашыруда гражданның һәм оешмаларның катнашу тәртибе;
 - 17) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндрү кагыйдәләренә үтәлешен тикшереп торуны гамәлгә ашыру.
4. Территорияләрне төзекләндрү элементларын проектлау һәм урнаштыру шәһәр төзелеше һәм жир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, жирлекнең Генераль планы, Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

5. Элеге Кагыйдэлэр жирлек территориясендә көнкүреш һәм сәнэгать калдыкларын жыюны, алып китүне, транспортивкалауны, утильләштерүне һәм эшкәртүне оештыру буенча мөнәсәбәтләрне жайга салмый.

Төп төшенчәләр

6. Элеге кагыйдәләрне гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла: жирле эһәмияттәге автомобиль юлы - транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендә һәм аларда урнашкан яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл өслеге һәм шуңа охшаш элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын - саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын, житештерү объектларын, автомобиль юлларын төзекләндерү элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты; фасадның архитектур үзенчәлекләре - бинаның фасадның, шәһәр төзелеше мохитенә конструктив һәм эстетик сыйфатларын чагылдыра торган аермалы характеристикалары (стиль һәм композицион бөтенлек, ритм, ярашлылык һәм пропорциональ булу, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык киңлекләр балансы); фонсыз конструкцияләр - тышкы мәгълүмат чараларын эзерләү ысулы, корылма аерым хәрәфләрден, билгеләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан тора; территорияне төзекләндерү - муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрендә билгеләнгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру эшчәнлеге, ул гражданның яшәү шартларының уңайлылыгын тәэмин итүгә һәм арттыруга, муниципаль берәмлек территориясенә санитар һәм эстетик торышын яхшыртуга, торак пунктлар территорияләрен һәм мондый территорияләрдә урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, жир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, корылмаларны, территорияләрне карап тотуга юнәлдерелгән; вертикаль яшелләндерү - биналарның фасад өслекләрен һәм корылмаларны, шул исәптән балконнарны, көймәләрне, галереяларны, терәк стеналарын һ.б. куллануны, аларда стационар һәм мобиль яшел утыртмаларны урнаштыру өчен; витрина - фасадның бер өлешен биләп торучы тоташ пыялалау рәвешендәге проем (тәрәзә, витраж); барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзе - жирлекнең тышкы образын формалаштыручы биналар һәм жирлек территорияләре фасадларының архитектур-сәнэгать һәм шәһәр төзелеше үзенчәлекләре; яктыртуның тышкы ысулы - мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы, ул вакытта мәгълүмат кыры аңа юнәлтелгән утның еракта урнаштырылган чыганагы белән яктыртыла; квартал эчендәге (жирле) юл - магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына таба транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы; төзекләндерүне торгызу - юлларның, хужалык проездының, тротуарның бөтен киңлегенә сыйфатлы асфальт түшәмәне торгызуны, бордюр ташын кире урнаштыруны, туфракның ундырышлы катламын торгызу, газ үләннәре чәчелү һәм бозылган яшел үсентеләр утырту тырмасы астына газлар ремонтлауны, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызуны үз эченә алган эшләр комплексы; газон - махсус сайлап алынган үләннәр орлыклары чәчелә торган, ул утырту өчен фон, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенә мөстәкыйль элементы булып тора, шулай ук табигый үлән капламы; жирлек территориясе - муниципаль берәмлек чикләре чикләрендәге территория; мәгълүматны тапшыруның динамик ысулы - мәгълүматны электрон чыганақлардан файдаланып тапшыру ысулы һәм мәгълүматны алмаштыруны күздә тоткан табло; йорт биләмәсе - ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан жир кишәрлеге; ишегалды корылмалары - жир кишәрлегендә урнашкан вакытлы ярдәмче корылмалар (базлар, күгәрченнәр, сарайлар һ.б.); йорт билгеләре - аншлаг (урам, мәйдан, проспект атамаларын күрсәтүче), номер билгесе (йорт һәм корпус номерын күрсәтүче), подъезд һәм фатирлар номерын күрсәтүче, инвалидлар өчен объекттан файдалану мөмкинлеген тәэмин итүче халыкара символ, байрақлар, истәлекле такталар, полигонометрик билге, янғын сүндерү гидранты

күрсәткече, грунт геодезик билгеләр күрсәткече, магистраль һәм су үткәргеч челтәр камералары, жирлек канализациясе күрсәткече, жир асты газүткәргече корылмалары күрсәткече;

бина - автоном рәвештә яшәргә, реконструкцияләнергә һәм эксплуатацияләнергә мөмкин булган бердәм күләм төзелеш системасын (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән) тәшкил итүче капитал төзелеш объекты;

яшел үсентеләр - табигый һәм ясалма килеп чыккан агач-куаклык һәм үләнчел үсемлекләре жыелмасы (паркларны, урманнарны, махсус сакланылучы табигать территорияләрен, бульварларны, скверларны, бакчаларны, бакчаларны, газоннарны, чәчәклекләрне, шулай ук аерым торучы агачларны һәм куакларны да кертеп);

жир кишәрлеге - Жир өслегенң характеристикалары булган, аны индивидуаль билгеле бер әйбер сыйфатында билгеләргә мөмкинлек бирә торган өлеше;

жир эшләре - жирлек территориясенң камилләштерелгән яисә грунт катламын бозуга яисә юлларның һәм тротуарларның камилләштерелгән катламын төзүгә (укладкага) бәйле эшләр;

инженерлык коммуникацияләре - инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләре: суүткәргеч, канализация, жылыту, торбаүткәргеч, электр тапшыру линияләре, элемент һәм жирлек территориясендә гамәлдә булган йә салына торган башка инженерлык корылмалары; жирлекнең тарихи территорияләре - махсус жирлек эһәмиятендәге территорияләр, аларны үзләштерү XI гасыр башыннан 1959 елга кадәр чорга туры килә, аларга карата урнаштыру өчен рөхсәт ителә һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәгълүмат типлары һәм төрләре, шул исәптән мондый конструкцияләргә таләпләр, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) турындагы Россия Федерациясе законнары, аларны саклау һәм алардан файдалану турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнгән. Жирлекнең тарихи территорияләренң гомуми чикләре башкарма комитетның муниципаль хокукый актлары белән раслана;

түбә яшелләндерү - аларда архитектура-ландшафт объектларын (газлар, чәчәк түтәлләре, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән майданнар һ.б.) төзү өчен биналарның түбәләрен һәм корылмаларны куллану;

яңгырлы канализация (яңгыр сулары) - өске (яңгыр сулары, таллар), су юу һәм дренаж суларын ташу өчен билгеләнгән технологик яктан бәйле инженерлык корылмалары (улаклар, яңгыр сулары, лотоклар һәм торбалар) комплексы;

жемелдәүче яктылык - яктылык агымы характеристикаларын (төс, яктылык, керешү чираты һ.б.) алмаштыруны күздә тотан торган яктылык-динамика нәтижә;

тышкы яктырту - жирлекнең караңгы вакытында магистральләр, урамнар, майданнар, парклар, скверлар, бульварлар, ишегаллары һәм жәяүлеләр өчен билгеләнгән элементлар жыелмасы;

килеп туган төзелешнең тышкы архитектур йөзен бозу - урнаштыруга рөхсәт ителә торган һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларының тибына һәм төренә карата таләпләрне, шул исәптән, жирлек барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзен саклау кирәклеген исәпкә алып, әлеге Кагыйдәләр билгеләгән таләпләрне үтәмәү; санкцияләnmәгән чүплек - үз белдеге (рөхсәтсез) ташландыру (урнаштыру) яисә каты көнкүреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, юридик яисә физик затлар эшчәнлеге барышында барлыкка килгән башка чүп-чарны берләштерү, 50 кв. метрдан артык майданда һәм 30 куб. метрдан артык күләмле;

стационар булмаган сәүдә объекты - ул сәүдә объекты (павильон һәм киоск), ул, күчмә корылмалардан тыш, жир кишәрлеге белән нык бәйле булмаган вакытлы корылма яисә вакытлы конструкция булып тора;

яшелләндерү - үсемлек компонентларын актив кулланып муниципаль берәмлек тирәлеген формалаштыруны тәэмин итә торган территорияне төзекләндерү һәм ландшафт оешмасы элементы, шулай ук инженерлык эзерлегенң төрле төрләре буенча эшләр үткәргүгә (вертикаль планлаштыру, терраслау, кронирование һ.б.) бәйле комплекслы процесс һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү: турыдан-туры агач утырту, шул исәптән эре үлчәмнәр, куаклыктар, үләнчел газлар, чәчәклекләр, альпинарийлар һәм рокарийлар булдыру, махсуслаштырылган бакчалар төзү һ.б.лар төзү белән бәйле комплекслы процесс;

гомуми файдаланудагы яшеллэндерелгән территорияләр - гомуми файдаланудагы территорияләрде урнашкан скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

чиклэнгән файдаланудагы яшеллэндерелгән территорияләр - предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләрнең яшеллэндерелгән территорияләре;

махсус билгеләнештәге яшеллэндерелгән территорияләр - санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратларны яшеллэндерү, үсентеләр питомниклары;

махсус сакланылучы табигать территорияләре - табигать комплекслары һәм аеруча табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм савыктыру эһәмиятенә ия булган, жирле үзидарә органнары карарлары тарафыннан тулысынча яисә өлешчә хужалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгелэнгән жир, су өслеге һәм алар өстендәге һава килеге участоклары;

жәмәгать транспортының көтүен туктату - жәмәгать транспортын туктату, пассажирлар утырту һәм төшерү зонасына һәм жәмәгать транспортында пассажирлар көтеп тору зонасына ия махсус жиһазландырылган майданчык;

пыялаланган фасад - фасадның бөтен ясылыгын яисә аның шактый өлешен алып тора торган тоташ пыяладан эшлэнгән фасад;

яктыртуның ачык ысулы - яктылык чыганагының аны тарату өчен каршылыклары булмаган мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы;

жирлек панорамасы - жирлек территориясенә ачык тирәлектән (яр бие, майданы, су объектлары акваториясе, күренеш һәм күзәтү майданчыклары) кабул ителә торган, жирлек характеристикаларын һәм силуэтын ача торган фрагменты;

бина фасадларының колористик хәл итү паспорты (фасадларның төсләр чишелеше) - билгелэнгән тәртиптә килештерелгән һәм расланган, аерым бина фасадының жирлек территориясендә урнашкан фасадының бердәм архитектура һәм төсләр чишелешен билгели торган һәм аның тышкы бизәлешенә таләпләр билгели торган документ;

жирлек урамнары перспективасы - алгы фронт формалаштыручы жирлек мохите фрагментын һәм барлыкка килгән композицион, стиль һәм сәнгать характеристикалары булган урамнар силуэтын визуаль кабул итү;

жәяүлеләр өчен зоналар - транзит хәрәкәт итү максатларында халык хәрәкәте үткәрелә торган һәм билгеле бер характеристикаларга ия булган жирлек территорияләре участоклары, алар урамнан тыш һәм жир өсте жәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният ядкарьләренә, рекреацияләренә югары концентрациясе һ.б. Жәяүле зоналар эспландларда, жәяүлеләр урамнарында, торақ пункт майданнарының жәяүле частларында формалашырга мөмкин;

йорт алды территориясе - яшеллэндерү һәм төзеклэндерү элементлары булган күпфатирлы йорт урнашкан жир кишәрлеге, әлеге йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзеклэндерү өчен билгелэнгән һәм күрсәтелгән жир кишәрлегендә урнашкан башка объектлар;

якындагы территория - бина, корылма, койма, төзелеш майданчыгы, сәүдә, реклама объектлары чикләренә турыдан-туры тоташа торган территория, бирелгән жир кишәрлеге чикләренә, шулай ук милектәге, файдаланудагы (биләүдәге) башка объектларга һәм билгелэнгән тәртиптә төзеклэндерү эшләре башкарылырга тиешле;

продуктив хайваннар һәм кошлар - алар сөтне, йонны, йомырканы һәм башкаларны алу өчен күп тапкырлар яисә даими кулланыла торган хайваннар һәм кошлар;

тышкы мәгълүмат чараларын (паспортны) урнаштыру проекты - Башкарма комитет карары белән расланган, ул төзеклэндерү элементларының тышкы күренешен һәм төгәл урынын, ә атап әйткәндә тышкы мәгълүмат чараларын билгели торган һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка белешмәләренә үз эченә алган билгелэнгән рәвештәге документ;

территорияне санитар чистарту - аерым территориядән жыю, каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны алып китү һәм утильләштерү (зарарсызландыру);

яктылык тартмасы - тышкы мәгълүмат чараларын әзерләү ысулы, корылма эчке яктыртылган бер күләмнән яисә күләмле элементлардан гыйбарәт;

авыл хужалыгы хайваннары - терлекчелек һәм башка авыл хужалыгы продукциясен, терлекләренә житештерү өчен кулланыла торган хайваннар, кыйммәтле мехлы жәнлекләр, куяннар, умарталар һәм башкалар;

махсулаштырылган оешмалар - төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә жирлек территориясен төзекләндерү өлкәсендәге эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукий рәвештәге юридик затлар;

территорияләрне тоту - жир кишәрлегендә урнашкан биналарны, корылмаларны, кече архитектура формаларын, коймаларны, төзелеш майданчыкларын, яшел утыртмаларны, жир асты инженерлык коммуникацияләрен һәм аларның конструктив элементларын, транспорт инфраструктурасы объектларын үз вакытында ремонтлау һәм фасадларын карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

жирле әһәмияттәге юлларны тоту - юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплексы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын тәэмин итә торган эшләр комплексы;

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы (вывеска) - оешма урнашкан урында һәм (яисә) турыдан-туры товарны гамәлгә ашыру урынында урнашкан, биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү урынында "Кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәжбүри булган мәгълүматны, ә атап әйткәндә, оешманың фирма атамасы (исеме) һәм аның эш режимы турындагы мәгълүматны, шулай ук законны үз көченә урнаштыру яисә эшлекле әйләнеш гадәте үз көченә урнаштырыла торган һәм рекламага бәйле максатларны эзәрлекләми торган мәгълүматны үз эченә алган территорияне төзекләндерү элементы. "Тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы" һәм "тышкы мәгълүмат чарасы" төшенчәсе тиндәш;

суперграфика - фасадларның архитектур-сәнгати бизәлеше алымнарының берсе (рәсем, орнамент, барельеф, мозаика);

тактиль өслек - өске катлам фактурасының сизелерлек үзгәреше булган өслек;

махсус жирлек әһәмиятендәге территорияләр - жирлекнең барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзен саклау максатларында әлеге Кагыйдәләр белән урнаштыруга рөхсәт ителә торган һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәгълүмат урнаштыру типлары һәм төрләре билгеләнә торган, шул исәптән мондый конструкцияләргә таләпләр билгеләнә торган махсус статуслы һәм (яисә) югары мәдәни-рекреацион һәм социаль кыйммәткә ия булган территориянең бер өлеше;

территорияләрне жыештыру - житештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны махсус билгеләнгән урыннарда жыюга, алып китүгә бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән башка чаралар;

урамнар һәм гомуми файдаланудагы торак пунктлар - гомуми файдаланудагы территорияләр, аларның эстетикасына югары таләпләр куелган;

вәкаләтле орган - үз компетенциясе чикләрендә жирлек территориясен оештыруны, координацияләүне һәм төзекләндерүне гамәлгә ашыручы башкарма комитет;

фасад - бинаның тышкы ягы (төп, ян, ишегалды);

фон конструкцияләре - хәрәфләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнашкан тышкы мәгълүмат чараларын эзерләү ысулы;

фриз - фасадның декоратив әйләнә торган элементы яки горизонталь полоса рәвешендәге козырек;

фронтон - бинаның фасадының соңгы кат тәрәзәләренең югарыгы билгеләреннән яисә чыгыш ясаучы элементлардан фасадның өске ноктасына кадәр үлчәнгән түбәдән югарырак күтәрелүче йомгаклау өлеше;

төзекләндерү элементлары - территорияне төзекләндерүнең состав өлеше буларак кулланыла торган декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайланмалар, яшелләндерү элементлары, жиһазларның һәм бизәлешнең төрле төрләре, шул исәптән биналарның, корылмаларның фасадлары, кече архитектура формалары, стационар булмаган корылмалар, мәгълүмати щитлар һәм күрсәткечләр.

II. Территорияләрне төзекләндерүгә, карап тотуны һәм жыештыруны оештыруга гомуми таләпләр

7. Жирлекнең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торақ йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелгә, эчтәлеккә һәм жыештырылырга тиеш.

8. Гомуми файдаланудагы территорияләре, шул исәптән урамнар, машина юллары, жирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, пляжлар, башка объектлар биләгән жир кишәрлекләрен карап тотуны һәм жыештыруны оештыру вәкаләтле органнарны үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыра.

9. Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә, милек хокукында, башкача яисә мәжбүри хокукта булган жир кишәрлеге территориясен (алга таба - жир кишәрлекләренең хокук ияләре), шулай ук гамәлдәге законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә каралган күләмдә биналар, корылмалар, мөстәкыйль рәвештә яисә махсуслаштырылган оешмаларны үз акчалары исәбеннән жәлеп итү юлы белән карап тотуны һәм жыештыруны гамәлгә ашырырга тиеш.

Бина, корылма милекчелек хокукында яисә башка эйбер хокукында булган яисә берничә зат өчен мәжбүри хокукта булган очракта, жыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы өлешкә яисә күчемсез милек объектына башка хокукка пропорциональ рәвештә билгеләнә.

Жир кишәрлеге территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылма булса, территорияне тоту һәм жыештыру чикләре яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин. Килешү булмаса, жыештырылырга тиешле территория биналарның, корылмаларның барлык милекчеләре яисә башка хужалары (кулланучылар) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

Физик яисә юридик зат карамагындагы жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, биләмәсендәге фактта урнашкан жир кишәрлеге чиге буенча территория жыештырылырга тиеш.

Бина, корылма милек хокукында яисә башка төрле хокукта булган очракта, берничә зат мәжбүри хокукта булса, фасадның эчтәлеге якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаса, фасадның эчтәлеге милек хокукында яисә күчемсез милек объектына башка хокукта өлешләргә пропорциональ рәвештә гамәлгә ашырыла.

10. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын тоту һәм жыештыру муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләренә үткәртүгә конкурс откан махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

10.1. Жирлек территориясендә узучы тимер юл юллары әлеге корылмаларны файдаланучы оешмалар көче белән тәэмин ителә.

10.2. Күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрен тоту һәм жыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итүнең бер ысулы: торақ милекчеләре ширкәте яисә торақ кооперативы яисә башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы затлар тарафыннан - әлеге йортта күпфатирлы йортлар милекчеләре белән турыдан-туры идарә иткәндә гамәлгә ашырыла (алга таба - идарәче оешмалар).

12. Индивидуаль торақ йортлар территорияләрен тоту һәм жыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылар) тарафыннан башкарыла.

13. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын тоту һәм карау түбәндәгеләренә гамәлгә ашыра:

1) бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә - жир кишәрлегенең милекчеләре яисә башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә - муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге эшләренә башкаруга конкурс откан вәкаләтле орган яисә махсуслаштырылган оешма;

3) чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр) һәм махсус билгеләнгән урыннар чикләрендә (санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) - әлеге объектларның хужалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә - күпфатирлы йортлардагы торақ урыннар милекчеләре яисә идарәче оешмалар;

5) жир өсте коммуникацияларенең, шул исәптән электр челтәрләренең, яктырту челтәрләренең, радиолинияларенең сак зоналарында күрсәтелгән коммуникацияләр хужалары;

б) жир асты коммуникацияларенең сак зоналарында (әгәр урнаштыру рәхсәт ителгән булса) - күрсәтелгән коммуникацияләр хужалары.

14. Урамнардан һәм юллардан грунт һәм жир өсте суларын чыгару өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын жыю һәм чистарту, су сиптерү коллекторларын һәм яңгыр суларын агызу коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

15. Жәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитария кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә билгеләнә.

Санитария һәм туалетларның техник торышы өчен җаваплылыкны аларның милекчеләре, хужалары, арендаторлары яки махсуслаштырылган оешмалар китерә, аларга хезмәт күрсәтә.

16. Төзекләндерү эшләрен башкару ешлыгы эшләрнең заказчысы тарафыннан объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып билгеләнә.

17. Жирлек территориясен тоту һәм жыештыру чикләре бирелгән жир кишәрлегенең чикләре (жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән булса, биләмәдәге жир кишәрлегенең фактта урнашкан чиге буенча) нигезендә физик һәм юридик затлар тарафыннан билгеләнә.

18. Вәкаләтле орган жирлек территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләренә, билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә карап тоту һәм жыештыру эшләренең үтәлешен тикшереп тора.

III. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен тышкы күренешенә, фасадларның һәм коймаларның, юлларның, индивидуаль торак йортларның, яңгыр канализациясе челтәрләренең, күзәтү һәм яңгыр сулары коеларының, су бүлеп чыгару корылмаларының, техник элемент чараларының, тышкы яктырту объектларының, кече архитектура рәвешләренең, стационар булмаган объектларның, төзелеш эшләрен житештерү урыннарының, күмү урыннарының тышкы кыяфәтенә, автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау урыннарына карата таләпләр. Жирлек территориясен бәйрәм белән бизәү

Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен тоту буенча гомуми таләпләр

19. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен милекчеләре яисә башка хокук ияләре үзләре йә махсуслаштырылган оешмаларны үз акчалары исәбеннән җәлеп итү юлы белән тоталар.

20. Алар урнашкан биналарның, корылмаларның һәм жир участокларының эчтәлеге алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен төзекләндерүне үз эченә ала:

биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;

2) жир кишәрлеген жыештыру һәм санитар-гигиена белән чистарту;

3) гражданнар, оешмалар һәм индивидуаль эшкуарлар эшчәнлеге нәтижәсендә барлыкка килә торган житештерү һәм куллану калдыкларын жыю һәм алып китү;

Жир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм тәрбияләү.

21. Биналарның, корылмаларның фасадлары төзелеш өлешендәге, декоратив бизәлешле һәм инженерлык элементларына күренеп торган зыян күрергә тиеш түгел һәм тиешле эстетик халәттә ярдәм итәргә тиеш. Бинаның фасадын буяу фасадының гомуми мәйданының 1%тан артыграгын тәшкил итмәскә тиеш.

Биналар, корылмаларның фасадлары эчтәлеге

22. Биналарның фасадлары, корылмалары эчтәлеге:

22.1. фасадларның, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларын, балкон һәм көймә коймаларын, түбәләрен һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскычларны коймаларны,

витриналарны, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны, һәм аларның төсен үз вакытында ремонтлауны һәм торгызуны һәм торгызуны;

22.2. Суүсемнәрнең, су торбаларының һәм сливларның төзек хәлдә булуын һәм аларның эчтәлеген тәмин итү;

22.3. герметизация, жөйләрне сүтеп ябыштыру һәм тишеп чыгару;

22.4. керү урыннарын, тәрәзә төпләрен һәм ишегалларына керү урыннарын торгызу, ремонтлау һәм үз вакытында чистарту;

22.5. фасад өслекләрен, шул исәптән фасадларның элементларын, аларның торышына һәм эксплуатацияләү шартларына бәйле рәвештә, вакытында чистарту һәм юдырту;

22.6. тәрәзә һәм витриналарны вакытында юу, вывескалар һәм күрсәткечләрне;

22.7. язудан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук граффитидан чистарту.

23. Милекчеләр, биналарның, корылмаларның хокук ияләре, торак белән тәмин ителгән биналар һәм тиешле вазыйфалар йөкләнгән башка затлар түбәндәгеләргә бурычлы:

23.1. Кирәк булганда, елга бер тапкырдан да ким түгел, фасадларны чистартып юарга,

23.2. кирәк булган саен, елга ике тапкыр, язын (жылыту системаларын сүндүргәннән соң) һәм көзен (жылыту сезоны башланганчы), тәрәзәләр пыяласының эчке һәм тышкы өслеген, балкон һәм көймә ишекләрен, керү ишекләрен химик чаралар белән чистартырга һәм юарга;

23.3. Агымдагы ремонтны, шул исәптән фасадның төсен, фасадның факттагы торышын исәпкә алып, 5-6 ел эчендә даими рәвештә яңартып үткәргә;

23.4. фасадның аерым элементларын (цоколь, күселәр, баскычлар, приямкалар, керү ишекләре, капка, цоколь тәрәзәләре, балконнар һәм көймәләр, су үткәргеч торбалар, тәрәзә төбәндәге отливлар, сызыкча ачышлар һәм башка конструктив элементлар) төзекләндергә;

Чыгыш ясаучы конструкцияләр жимерелү ихтималы булган очракта, 23.5 Сак-кисәтү чараларын (киртәләр, челтәрләр урнаштыру, элементның жимерелә торган өлешен демонтаж һ.б.) башкарырга;

23.6. Мондый вывеска эксплуатацияләнгән очракта (арендатор (субарендатор) һәм башка очрактарда тышкы мәгълүматны (вывеска) урнаштыру чарасын демонтажларга.

24. Фасадларны эксплуатацияләгәндә рөхсәт ителми:

24.1. биналарның һәм корылмаларның фасадлары стеналары өслеген зарарлануы (пычрануы) : подтеклар, ефәк буяулар, ярыклар булу, штукатурка, тышлау жайланмалары өзелү, кирпич кладкасының зарарлануы, тимер-бетон конструкцияләрнең саклану катламының өзелүе һ.б.

24.2. панераара бәрелешләрнең герметизациясен бозу;

24.3. штукатуркаларның, тышчаларның, фасадларның, биналарның яисә корылмаларның цоколь өлешенә жимереклеге (шартлавы, пычрануы), шул исәптән тәрәзә, керү приямкалары конструкциясенә төзексезлеге;

24.4. балконнар, лоджий, эркерлар, тамбулар, карнизлар, козыреклар һ.б. биналарның фасадларның чыгыш ясаучы элементлары зарарлану (пычрану);

24.5. балконнарның, көймәләрнең, парапетларның коймаларын жимерү (юклығы, пычрануы);

24.6. Бинаның фасадында һәм (яисә) түбәсендә, вәкаләтле орган белән килештерелгән паспортсыз тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, гамәлгә кую такталарыннан, режимлы табличкалардан тыш;

24.7. Аларны алга таба афишалар, белдерүләр, плакатлар һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзә уемының эчке ягында) элү һәм ябыштыру, биналарның, төзелешләрнең һәм корылмаларның пыяла ябыштырылган ишегендә (шул исәптән ишекнең эчке ягында) куллану максатларында буяу һәм ябыштыру;

24.8. күпфатирлы йорттагы биналарның, корылмаларның милекчеләре ризалыгын алмыйча, биналарның фасадына, корылмаларга граффити ясау.

25. Кертелә:

25.1. керү юлларында мәгълүмати стендлар урнаштыру;

25.2. проект карары нигезендә биналар түбәсендә эфир телевидениесен коллектив кабул итү системаларының антенналары һәм кабельләре урнаштыру.

Йорт билгеләре

26. Бина, корылмалар йорт билгеләре белән жиһазланган булырга тиеш.

27. Аншлаглар һәм номер билгеләре төзек хәлдә дә булырга тиеш. Аншлагларның һәм номер билгеләренең чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны карап тоту өчен җаваплы затлар җаваплы.

Керү төркемнәре (төеннәр)

28. Биналарның, корылмаларның керү төркемнәрен яктырту җайланмасы, лапас (козырек), өслекләргә үзара бәйләү элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм халыкның аз мобильлә төркемнәрен (пандуслар, култыксалар һ.б.) белән жиһазларга кирәк.

Пандус горизонталь канаулардан башка кытыршы текстуралы материалдан башкарылырга тиеш. Талаучы конструкцияләр булмаганда, пандуслар кимендә 75 мм биюлектәге бораулар каралган. бордюр пандусының авы 1:12 кабул ителә.

Пандус яки аның озынлыгы 9 м дан артык борылганда һәр 9 м саен 1,5 x 1,5 м зурлыктагы горизонталь мәйданчыкны күздә тоту тәкъдим ителә. Төшерү тәмамланганнан соң горизонталь мәйданчыкларда дренаж җайланмаларын проектларга кирәк. Пандусның башында һәм ахырында юлның горизонталь участокларын әйләнә-тирәдәге өслекләрдән аерылып торган текстура һәм төс белән башкарырга кирәк.

Баскычның ике ягында да яки пандуста да стенадан 40 мм ераклыктагы түгәрәк яки турыпочмаклы кисемтә 800-920 мм биюлектә тоткалар каралган. Баскычларның киңлеге 2,5 м һәм аннан да киңрәк булганда, бүлүче тоткалар күздә тотыла. Кульязмаларның озынлыгы һәр яктан 0,3 м дан да ким булмаган баскычның озынлыгы яки озынлыгы зуррак билгеләнә. Кул эше конструкциясе кулның металл белән оринуын булдырмакка тиеш.

29. Керү төркемнәрен проектлаганда, биналарның, корылмаларның фасадларын яңартканда, үзгәрткәндә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

29.1. подвалга һәм цоколь катка керү юлларын урнаштыру, идән дәрәжәсе гомуми файдаланудагы территориягә чыга торган фасадлардагы жир дәрәжәсеннән 1,2 метрдан югарырак урнашкан биналарга;

29.2. жәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулаучы терәк элементларын (колонналар, стоклар һ.б.) урнаштыру;

29.3. бинаның бөтен фасадының комплекслы чишелешен исәпкә алып, проект документациясен эшкәртмичә ике һәм аннан күбрәк керү җайланмасы (булганнарын исәпкә алып);

29.4. урам-юл чөлтәре тротуарлары зонасында жиңел конструкцияләрдән (баскычлар, пандуслар, болдырчык, яшелләндерү) керү төркеме элементларының минималь норматив киңлеге 0,5 м дан артыкка яқын тротуарга урнаштыру;

29.5. күпфатирлы йортта урыннар милекчеләренең ризалыгын алмыйча, керү төркемен күпфатирлы йортта урнаштыру;

29.6. балконнан торак урын милекчесенең ризалыгын алмыйча гына керү төркеме төзү өчен файдалану;

29.7. күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен, вәкаләтле орган белән килештермичә, үз белдеге белән урнаштыру.

Түбә

30. Биналар, корылмалар түбәләре, су үткәрү системасы элементлары, төтен чыгару һәм вентиляция системалары төзек хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава торышы шартларында йорт һәм жәяүлеләр өчен куркыныч тудырмакка тиеш.

31. Кышын биналарның милекчеләре һәм башка хокук ияләре, шулай ук күпфатирлы йортлар белән идарә иткәндә идарәче оешмалар тарафыннан түбә кардан, боздан һәм сосулдан вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Жәяүлеләр зонасына чыга торган яктарда кар түбәсен чистарту участоклар киртәсе белән башкарылырга һәм барлык кирәкле чаралар кабул ителергә тиеш, бары тик тәүлекнең яқты вакытында гына. Түбәнең калган скатларынан кар ташлау, шулай ук яссы түбәләр эчке ишегалды территорияләренә чыгарылырга тиеш. Йорттан жәяүлеләр юлына ташланган, жәмәгать транспортының көтү тукталышы, юлларның бер өлеше кар һәм кичекмәстән жыештырылырга тиеш.

32. Кар һәм наледи ыргытканда, суыткычлар салганда, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда агач һәм куакларның, электр белән тээмин итүнең һава линияләренең, яктырту һәм элемтәнең, юл билгеләренең, юл светофорларының, юл киртәләренең һәм жайланмаларының, жәмәгать транспортын көтү павильоннарының, декоратив бизәкләрнең һәм инженерлык элементларының сакланышын тээмин итә торган чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементлар зарарланган очракта, алар түбәнә чистарткан һәм зарарланган очракта торгызылырга тиеш.

33. Биналарның, корылмаларның түбәләре су үткәргечләре булырга тиеш, алар жәяүлеләр һәм жәяүлеләр зоналарына агып төшә торган суның турыдан-туры элөгүенә юл куймый. Желоба, воронка, водостоклар аерылгысыз булырга һәм жыелган су күләменең үткәргүенә исәпләнергә тиеш. Юл кырыйларына жәяүлеләр зоналары булган биналар ягына чыга торган шоферлар жәяүлеләр юлыннан читкә китәргә тиеш.

34. Рөхсәт ителми:

34.1. түбә өстендә түбә ябу өчен билгеләнгән предметларны (көрәкләр, скрепкалар, ломнар), төзелеш материалларын, ремонт калдыкларын, файдаланылмый торган механизмнарны һәм башка предметларны төзү;

34.2. Түбәдән су торбалары бүрәнәләренә боз, кар һәм чүп-чар агып төшә.

Жир кишәрлекләрен тоту

35. Жир кишәрлекләренең территорияләрен карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

35.1. көн саен чүп-чардан, яфраклардан, кардан һәм боздан жыештыру ;

35.2. юлларның, күперләренең, урамнарның, тротуарларның, юл йөрү юлларының, жәяүлеләр территорияләренең бозлавыкка каршы материалларын эшкәртү;

35.3. карны көрәү һәм себерү;

35.4. кар һәм боз чыгару (кар-боз берәмлекләре);

35.5. контейнер мәйданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерлар, чүп савытлары, эскәмияләр, кече архитектура формаларын һәм башкаларны чиста һәм техник яктан төзек хәлдә тоту;

35.6. чүп-чар жыю камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын жыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;

35.7. Яңгыр һәм кар суларын бүлеп чыгару;

35.8. каты көнкүреш, эре габаритлы һәм башка калдыкларны жыю һәм алып китү;

35.9. территориядә тузан жыйуны һәм һаваның дымлануын киметү өчен полив;

35.10. яшел үсентеләрнең сакланышын һәм аларны карауны тээмин итү;

35.11. коммуналь билгеләнештәге объектларны, инженерлык коммуникацияләрен (корылмаларын), юлларны, тимер юллар, күперләрен, жәяүлеләр өчен кичүләрен төзегәннән, реконструкцияләгәннән һәм ремонтлаганнан соң төзекләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрацияләү, археологик һәм башка жир эшләрен башкару;

35.12. әйләнештәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә смотр һәм яңгыр сулары коеларының (яңгыр сулары канализациясе), жир асты коммуникацияләре (корылмалары) коеларының эчтәлегә;

35.13. Жир кишәрлекләренең коймаларын тоту, шул исәптән жиимерелгән (тикшерелгән, жиимерелгән) биналарның, корылмаларның коймаларын урнаштыру һәм карап тоту, чит затлар территориясенә үтеп керү һәм (яисә) калдыкларны рөхсәтсез урыннарда урнаштыру мөмкинлеген юкка чыгара, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартуны тээмин итү.

Юллар эчтәлегә

36. Юллар эчтәлеген муниципаль заказ урнаштыру нәтижәләре буенча әлегә эш төрләрен үткәргүгә конкурс откан махсус оешмалар башкара.

37. Юл территорияләрен карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге машина юлларын ремонтлау;

2) тротуарлардан (жәяүлеләр зоналары, сукмаклар) һәм юлларның, ясалма юл корылмаларының пычрак, чүп-чар, кар һәм боз жыештыру;

3) юл өслекләрен юу һәм сиптерү;

4) газларны һәм яшел үсентеләрне карау;

5) жәмәгать һәм тимер юл транспортының тышкы яктырту төрәкләрен һәм контакт челтәрен ремонтлау;

- 6) кече архитектура рәвешләрен ремонтлау һәм буяу;
- 7) ясалма юл корылмалары составына керә торган смотр һәм яңгыр сулары коеларын, уен каналарын һәм ачык лоткаларны төзү, ремонтлау һәм чистарту;
- 8) коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектура рәвешләрен ремонтлау, ремонтлау һәм ел саен буяу.

38.Юл капламаларын саклау максатларында түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

38.1.йөк ташу;

38.2. Рельслар, бүрәнәләр, тимер балчыклар, торбалар, кирпич, башка авыр әйберләргә төяү-бушату эшләрен башкарганда һәм аларны төзөгәндә;

38.3.төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын юл өлешендә һәм тротуарларда ыргыту һәм (яисә) берләштерү.

39.Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

39.1.жәяүлеләр өчен юл куймый торган металл киртәләргә һәм тротуар баганаларын сезонлы буяу ел саен кышкы сезон тәмамлангандан соң, төзекләндерү айлыгы уздырылган чорда гамәлгә ашырыла. Каплама алдыннан ремонтланган, пычрактан чистартылган, юылган һәм пычранган булырга тиеш;

39.2.барлык юл тамгалары заказчы тарафыннан билгеләнгән срокларда һәм чиратлылык тәртибендә юл тамгалары ясауга расланган паспортлар (схемалар) нигезендә башкарылырга тиеш;

39.3.юлларның юл билгеләре таләп ителә торган төсләр һәм яктылык характеристикаларын, эләктерү коэффициентын, эксплуатацияләүнең бөтен чоры давамында майданның сакланышын тәмин итәргә тиеш;

39.4.конструкцияләр һәм юл билгеләрен беркетү системалары монтажның күренү шартларына һәм мөмкинлекләренә карап сайлана;

39.5.юл билгеләре төзек хәлдә булырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш. Вакытлыча билгеләнгән юл билгеләре аларны урнаштыру зарурлыгын китереп чыгарган сәбәпләргә бетергәннән соң бер тәүлек эчендә төшерелә;

39.6.визуаль-коммуникация системасы элементлары: транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, жирлекнең планировка-структур элементлары күрсәткечләре юлларда һәм транспорт чышелешләрендә аларга таба хәрәкәт итү юнәлешен күрсәтү өчен билгеләнә;

Шәхси торак йортларны тоту һәм территорияне төзекләндерү

40. Индивидуаль торак йортлар милекчеләре (яки) яллаучылар (алга таба - торак йортлар хужалары), әгәр закон яки килешү белән башкасы каралмаган булса, түбәндәгеләр бурычлы:

40.1.торак йортлар фасадларының, коймаларның (коймаларның) тиешенчә торышын тәмин итәргә, шулай ук йорт биләмәләре чикләрендә башка корылмаларның торышын тәмин итәргә, аларны вакытында ремонтларга һәм буярга;

40.2. Торак йортта номер тамгасы булырга һәм аны төзек хәлдә тотарга;

40.3.йорт биләмәләре территориясен тәртиптә тотарга;

40.4.йорт биләмәләре чикләрендә яшел утыртмаларны тәртиптә тотарга, куакларны һәм агачларны санитар кисеп алырга, газүткәргечләрнең, кабельле һәм һава линияләренең һәм башка инженерлык челтәрләренең сак зонасында агач утыртмаска;

40.5 Канауларны һәм су агызыр өчен торбаларны чистартырга, язгы чорда кар суларын үтүне тәмин итәргә;

40.6.үзәкләштерелгән канализация булмаганда бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә санитария нормалары нигезендә жирле канализация, юынгыч чокыр, бәдрәф ясарга, аларны даими рәвештә чистарту һәм дезинфекцияләргә кирәк;

40.7.каты һәм эре габаритлы калдыкларны махсус майданчыкларда урнаштырылган контейнерларга урнаштырырга;

40.8.билгеләнгән тәртип нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны үз вакытында жыеп алуны һәм чыгаруны тәмин итәргә.

41. Шәхси торак төзелеше территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

41.1. Йорт биләмәләре чикләреннән читтәге коймаларны урнаштырырга;

41.2.Яфракны, йорт биләмәләре территорияләрендә калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрен яндырырга;

- 41.3. күмер, тара, утын, эре габаритлы калдыктарны, төзелеш материалларын, йорт биләмәләре территориясен кушарга;
- 41.4. йорт биләмәләре территориясе өчен транспорт чараларын юарга;
- 41.5. ишегалды корылмалары төзөргә, йорт биләмәләре территориясе өчен чүп-чар чокырлары корырга;
- 41.6. әлеге территориянең урамнарында махсус транспорттан һәм урып-жыю техникасыннан файдалану мөмкинлеген тоткарлый торган киртәләргә урнаштырырга;
- 41.7. территорияне төзөкләндерү элементларын жиңерергә һәм бозарга, сулыкларны чүпләргә;
- 41.8. урнашу территориясе өчен комплектланган (төзөк булмаган) транспорт чарасын сакларга;
- 41.9. янәшәсендәге территорияне теләсә нинди калдыктар белән чүпләргә;
- 41.10. сыек пычрак суларны агызып, ясалма чүплек жайланмаларын билгеләргә, житештерү һәм куллану калдыктарын юл йөрү өлешеннән алып чыгарга.
- 41 (1). Жир кишәрлеге хужасы хужалык корылмалары төзөгән очракта, янәшәсендәге территориядә төзелеш материалларын вакытлыча кушарга (6 айга кадәр) рөхсәт ителә. Шул ук вакытта автотранспортта бару тәмин ителергә тиеш.

Яңгыр канализациясе челтәрләрен, күзәтү һәм яңгыр коеларын, су чыгару корылмаларын тоту

42. Смотр һәм яңгыр сулары коелары, жир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспорт һәм жәяүлеләрнең куркынычсыз хәрәкәтен тәмин итә торган төзөк хәлдә булырга тиеш.
42. Кабул итү бүлмәләрен, тупик, смотр һәм башка коеларны һәм камераларны тоту, чистарту һәм төзөк техник хәлдә тоту гамәлдәге дөүлөт стандартлары таләпләре нигезендә аларның хужаларын тәмин итә.
43. Жирлектә магистраль һәм квартал эчендәге яңгыр канализацияләрен тоту һәм эксплуатацияләү махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән шартнамәләр нигезендә жирлек бюджетында шушы максатларга каралган акчалар чикләрендә гамәлгә ашырыла. Ведомстводагы яңгыр канализациясе челтәрләрен тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмалар акчалары исәбеннән башкарыла.
- Хужасыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзәтү коелары юлларны карап тотучы махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан тиешле куркынычсыз хәлдә ярдәм күрсәтелергә тиеш.
44. Ливияле канализация коллекторларын саклау максатларында коллектор күчәренә һәр ягына каравыл зонасы - 2 м билгеләнә.
45. Ливия канализациясе коллекторлары саклау зонасы чикләрендә тиешле документларны рәсмиләштермичә һәм эксплуатацияләүче оешма белән язмача килештермичә, гамәлдәге законнарда билгеләнгән очракларда түбәндәгеләр рөхсәт ителми:
- 45.1. жир эшләрен башкарырга;
- 45.2. явым-төшем канализациясе челтәрен жиңерергә, су кабул итү люкларын ватарга яки жиңерергә;
- 45.3. төзелешне башкарырга, сөүдә, хужалык һәм көнкүреш корылмаларын урнаштырырга;
- 45.4. сәнәгать, көнкүреш калдыктарын, чүп-чарны һәм башка материалларны ташларга.
46. Суүткәргеч, канализация, яңгыр жайланмаларының, системаларның, челтәрләренә һәм корылмаларның төзөксезлеге, шулай ук газ, тротуарларга, урамнарда һәм ишегалды территорияләренә су агызу, агып төшү яисә агып төшү аркасында урамнарны, биналарны, корылмаларны су агызу, су агызу рөхсәт ителми.
47. Жирлек территориясендә коеларны һәм парга әйләндерү майданчыктарын төзү рөхсәт ителми.
48. Яңгырлы коеларның рәшәткәләре даими рәвештә чистартылган хәлдә булырга тиеш. Өлгергәнлекне чикли торган рәшәткәләр һәм коеларны чүпләү, тыю рөхсәт ителми. Коелау канализациясенә күзәтү һәм яңгыр сулары коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына кимендә ике тапкыр башкарыла. Смотр һәм яңгыр сулары коеларын чистартканнан соң, барлык пычранулар кичекмәстән чыгарылырга тиеш.
49. Смотр коелары люкларын бергәләү юл өлеше, тротуарлар, жәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар өслекләре белән бер дәрәжәгә башкарылырга тиеш.

Юл өлеше, тротуарлар, жаяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар, 2 см дан да артыкка булмаган яшел зоналар, су сиптерү коелары люкларын катнаштыру дәрәжәсе 3 см дан артмаска да мөмкин.

50.Түбәләре яки рәшәткәләре жиимерелгән яки булмаган коммуналь коелар файдаланыла торган челтәр оешмасы тарафыннан чикләнгән булырга һәм билгеләнгән вакытта алыштырылырга тиеш.

51. Инженерлык челтәрләрендә планлы эшләр башкарганда, канализация суларын агызу якындагы коеларда - канализация челтәре, су үткәргеч су һәм жылылык челтәрләреннән су канализациясе коела (ул булса). Юлга су ташлау тыела.

Чигенү нәтижәләрен бетерү зыян күргән инженерлык челтәрләре хужалары акчалары исәбеннән дә башкарыла.

52. Ливия канализациясе челтәрләренә төзек техник торышы өчен җаваплылык (шул исәптән люкларны, рәшәткәләренә үз вакытында ябу) эксплуатацияләүче оешмаларга йөкләнә.

Техник элемент чараларының эчтәлегә

53.Кабельле элемент линияләрен, телевидение, радио, Интернет һәм биналарны инженер-техник тәэмин итү өчен билгеләнгән башка шундый челтәрләренә урнаштыру жир асты юлы белән (траншеяларда, каналларда, тоннельләрдә) гамәлгә ашырыла.

54. Файдаланучы оешмаларның техник шартларын алу шарты белән биналарга башка ысул белән (һава, жир өсте) тышкы коммуникацияләренә үткәрү, аларны жир астында урнаштыру мөмкин булмаган очракта гына рөхсәт ителә.

55.Асылмалы элемент линияләрен һәм һава-кабельле кичүләренә беркетү сыйфатында куллану рөхсәт ителми:

55.1.автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: юл киртәләре, светофорларны, юл билгеләрен урнаштыру өчен билгеләнгән элементлар һәм конструкцияләр;

55.2.фасадларның элементлары, түбәләр, диварлар һәм корылмалар (төтен, вентиляция, телевидение һәм радионы күмәк кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишеклар, тәрәзәләр).

56.рөхсәт ителми:

56.1. элемент кабельләрен салганда бер бинадан икенчесенә таба һава юлы белән узарга;

56.2.Кабель запасларын бүлү муфт шкафыннан тыш урнаштырырга;

57.Милекчеләр (хужалар) элементнең техник чараларын (кабельләр, кабельләренә беркетү элементлары, бүлү һәм муфт шкафлары һәм башкалар), шулай ук алар ярдәмендә тиешле хәлдә кушыла торган техник җайланмаларны (киртләр һәм/яки изоляция тышчасы булмау, покраскасы булмау, коррозия һәм/яисә механик зарарланулар булу, үткәргечләр һәм/яки аларны электр тапшыру терәкләренә һәм / намазларына кертмичә) тотарга тиеш.

Тышкы яктырту объектларын (чараларын) тоту

58.Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, туклану чыганакалары (шул исәптән жыю, туклыклы пунктлар, идарә әржәләре) керә.

59.Урамнар, юллар, жаяүлеләр өчен тротуарлар, торак кварталлар, ишегаллары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар территорияләре, шулай ук җәмәгать һәм торак биналарның аншлагы һәм номерлы билгеләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләр, жирлек мәгълүматы элементлары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

60.Милек формаларына карамастан, биналар һәм корылмалар милекчеләре проектлар нигезендә биналарның һәм корылмаларның архитектура-сәнгать яктырткычлары булуын һәм эшләвен тәэмин итәргә тиеш.

61.Төп мәйданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә эшләмәүче яктырткычлар саны 3 %тан артмаска тиеш, башка жирлек территорияләрендә (район билгеләнешендәге урамнар, ишегалды территорияләре) - 5 %, жир асты кичүләрендә - 10 % көндөзгә һәм кичке режимнарда (яңдырылган 10 яктырткычка кертелмәгән бер кеше рөхсәт ителә).

62. Сафтан чыккан терекөмешле газ разрядлы лампалар бу максатлар өчен махсус билгеләнгән биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсус предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

Өлеге төр лампаларны жирлек чүплеклөрөнө, чүп эшкөртү заводларына чыгару рөхсөт ителми.

63. Тышкы яктырту жайланмаларының металл баганалары, кронштейннары һәм башка элементлары чисталыкта булырга, крены, коррозия учакларын булдырырга һәм кирәк булган саен милекчеләр (хужалар, кулланучылар) белән буялырга, ләкин өч елга бер тапкырдан да сирәгрәк булмаса да, төзөк хәлдә калырга тиеш.

64. Тышкы яктыртуның бердәм системасына тоташтырылган урам һәм йорт яны яктырткычларын тоту һәм ремонтлау муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча өлеге төр эшләрне үткөрүгә конкурс откан вәкаләтле орган яисә махсулаштырылган оешма тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Торак йортларны гамәлгә кертү жайланмаларына тоташтырылган йорт яны яктырткычын тоту һәм ремонтлау идарәче оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

65. Тышкы яктырту терәкләре, жәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләре, саклау, бүлү киртәләре, юл корылмалары һәм юллар жиһазлары элементлары буялган булырга, язмалардан һәм теләсә нинди мәгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзөк һәм чиста булырга тиеш.

66. Тышкы яктырту терәкләрен, жәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләрен алмаштырганда күрсәтелгән конструкцияләр демонтажланылырга һәм өч тәүлек эчендә челтәр хужалары тарафыннан чыгарылырга тиеш.

Тышкы яктыртуның сынган терәкләрен чыгару юллардагы терәк хужасы тарафыннан кичекмәстән, калган территорияләрдә - шундый кирәк (демонтаж) табылганнан соң бер тәүлек эчендә башкарыла.

67. Жәмәгать (тимер юл) транспортының яктырту һәм контакт челтәренә терәкләрендә урнаштырылган барлык элементларның һәм объектларның төзөк һәм куркынычсыз торышы һәм канәгатьләнәрлек тышкы кыяфәте өчен өлеге терәкләренә милекчәсе (хужасы) жаваплы.

68. Чыбыклар өзәлгән, терәкләр, изоляторлар зарарланган очракта тышкы яктырту жайланмаларын эксплуатацияләү рөхсәт ителми.

Электр үткәргечләре өзәлү яки терәкләренә зарарлануы белән бәйлә тышкы яктырту жайланмалары эшендә тәртип бозуларны, ачыкланганнан соң ук кичекмәстән юкка чыгарырга кирәк.

69. чыбыкларны һәм кабельләренә челтәргә һәм тышкы яктырту жайланмаларына тоташтыру рөхсәт ителми.

70. Тышкы яктырту чаралары белән жиһазланган тышкы яктырту объектлары яисә объектлар милекчеләре (хужалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар:

70.1. урамнарны, юлларны тиешенчә яктыртуны, терәкләренә һәм яктырту жайланмаларының сыйфатын күзәтеп тору, бозылганда яисә зарарланганда үз вакытында ремонт ясарга;

70.2. билгеләнгән тәртип нигезендә яктыртуны кабызуны һәм сүндерүне күзәтергә;

70.3. тышкы яктыртуны һәм бизәүне урнаштыру, тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтәргә;

70.4. тышкы яктырту фонарьларын вакытында алыштырырга.

71. Тротуарларда урнашкан мачталар һәм тышкы яктырту баганалары һәм жәмәгать транспортының контакт челтәре тирәсен жыештырган өчен жаваплылык тротуарларны жыештырган өчен жаваплы затларга йөкләнә.

Трансформатор һәм бүлү подстанцияләренә якин территорияләренә, автоматик режимда эшләүче (хезмәт күрсәтүче персоналдан башка) башка инженерлык корылмаларын жыештыру өчен жаваплылык өлеге объектлар урнашкан территорияләр хужаларына йөкләнә.

Кече архитектура формаларын тоту

72. Кече архитектура формаларына монументаль-декоратив бизәлеш элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү жайланмалары, су жайланмалары, муниципаль жиһазлар, жирлек территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник жиһазлар керә.

73. Кече архитектура рәвешләрен тоту бирелгән жир кишәрлекләре чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә жир кишәрлекләренә хокук ияләре тарафыннан гамәлгә

ашырыла - вәкаләтле орган тарафыннан муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге эш төрләрен үткәргүгә конкурс откан оешма белән шартнамә нигезендә тәэмин ителә.

74. Кече архитектура формалары хужалары түбәндәгеләргә бурычлы:

74.1. Чисталыкта һәм төзек хәлдә кече архитектура формаларын тоту;

74.2. Язгы чорда кече архитектур формаларга планлы карау башкарырга, аларны иске буяулардан, күгәрәктән, юудан, буяудан чистартырга, шулай ук сынган элементларны алыштырырга;

74.3. кышкы чорда кече архитектура формаларын, шулай ук аларга кар һәм боздан якын килүләргә чистартырга;

74.4. тигез кырлы жир белән комлыклар корырга, комлыкларны елга кимендә бер тапкыр алыштырырга;

74.5. балалар, спорт, хужалык майданчыклары һәм ял итү майданчыклары жиһазларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылыгы һәм иминлеге таләпләренә туры килүен күзәтергә;

74.6. фонтаннар эшләү чорында су өслеген көндәлек чүп-чардан чистартырга.

75. Рөхсәт ителми:

75.1. кече архитектура формаларын тиешенчә файдаланмаса (балалар уен майданчыкларындагы өлкәннәр ялын, спорт майданчыкларындагы киём киптерү һ. б.);

75.2. теләсә нинди мәгълүмати-басма продукцияне кече архитектур формаларда эләргә һәм ябыштырырга;

75.3. кече архитектура формаларын һәм аларның конструктив элементларын сындырырга һәм жәрәхәтләргә;

75.4. фонтаннарда коенырга.

Стационар булмаган объектларның эчтәлегә

76. Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә урнаштыру схемасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

77. Жир кишәрлеген арендау шартнамәсе срогы тәмамлангач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан демонтажләнәргә, ә жир кишәрлеге иреккә чыгарылырга һәм башлангыч халәتكә китереләргә тиеш.

78. Стационар булмаган объектларның милекчеләре булган юридик һәм физик затлар бурычлы:

78.1. Аларны ремонтларга һәм буярга. Ремонт проект документациясендә билгеләнгән тышкы кыяфәтне һәм төс чишелешен саклап калуны исәпкә алып башкарылырга тиеш;

78.2. Тирә-юндәге территориядә яшел утыртмаларның, газларның, бордюр ташының, кече архитектура формаларының (алар булса) сакланышын күзәтергә, күрсәтелгән территорияне әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләр нигезендә карап тотарга;

78.3. стационар булмаган объектлар янындагы урналарны билгеләргә, чүп-чардан көндөз кирәк булган саен, ләкин тәүлеккә бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә чистартырга, урналарны елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә буярга.

79. Рөхсәт ителми:

79.1. Проектларда каралмаган корылмаларның, козырекларның, лапасларның һәм башка конструкцияләргә стационар булмаган объектларына кертергә;

79.2. Стационар булмаган объектлар янында сәүдә-суыткыч жиһазлары куярга;

79.3. стационар булмаган объектлар янында һәм аларның түбәләрендә таралар, товарлар, детальләр, көнкүреш һәм житештерү характерындагы башка предметларны складлау, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатлары өчен куллану;

79.4. Стационар булмаган объектлар арасында жиһаз, калдыклар белән янгынга каршы өзеклекләр эшләтеп жиберәргә.

Төзелеш эшләрен башкару урыннарын тоту

80. Төзелеш майданчыкларын карап тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләр тәмамланганнан соң төзекләндерү эшләре йорт салучыга йөкләнә.

Эш алып барылмаган төзелеш объектлары төзелеш чөптәләргә белән ябылырга тиеш

81. Эшләр башланганчы, шулай ук төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләргә житештерү чорында:

81.1. Башкарма комитетның хокук актлары таләпләренә туры китереп, төзелеш майданы территориясенә бөтен периметры буенча типлаштырылган койма урнаштыру;

- 81.2. төзелеш майданчыгының гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тээмин итэргэ;
- 81.3. төзелеш майданчыгы коймаларының тиешле техник торышын, аның чисталыгын күзәтеп торырга, вакытында пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан чистартырга ;
- 81.4. төзелеш майданы территориясенә кергәндә төзелеш объектының гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган мәгълүмати щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;
- 81.5. төзелеш майданчыгы периметры буйлап тышкы яктыртуны тээмин итэргэ;
- 81.6. төзелеш майданчыгына төзекләндерелгән подъездлар, йорт эчендәге юлларны һәм юлларда транспорт чаралары тәгәрмәчләрән чистарту яки юу пунктларын, алар урамнарның (машина юлларының) юл өлешенә пычрак һәм чүп-чар чыгарылуын булдырмый;
- 81.7. төзелеш майданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын жыю өчен контейнерлар һәм (яисә) бункерлар булдыруны тээмин итэргэ;
- 81.8. Төзелеш майданчыгы территориясеннән билгеләнгән тәртиптә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын чыгаруны оештыруны тээмин итэргэ;
- 81.9. Төзелеш майданчыгы территориясеннән алынган һәм калдыклар булмаган карны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга чыгаруны тээмин итэргэ;
- 81.10. төзелеш майданчыгы территориясен, аңа керү юлларын һәм тротуарларны ел фасылын исәпкә алып, пычрактан, чүп-чардан, кардан, боздан көндәлек чистартуны тээмин итэргэ (кыш, җәй);
- 81.11. эшләрне башкарганда гамәлдәге жир асты инженерлык коммуникацияләренен, тышкы яктырту челтәрләренен, яшел үсентеләрнең һәм кече архитектура формаларының сакланышын тээмин итэргә.
82. Төзелеш материаллары, жиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшче һәм хезмәткәрләрне вакытлыча тоту өчен көнкүреш вагоннары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау урыннары төзелешне оештыру проекты нигезендә төзелеш майданчыклары чикләрендә урнаштырыла.
83. Рөхсәт ителми:
- 84.1. гражданның шәхси һәм иҗтимагый иминлеген тээмин итүгә бәйлә коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, 23.00 сәгатътән 7.00 сәгатъкә кадәр төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм тынлыкны бозуга китерүче башка эшләрне оештыру һәм үткәрү;
- 84.2. Башкарма комитетның рөхсәтеннән (күрсәтмәләреннән) башка юлларның һәм тротуарларның юл йөрү өлешен киптерү яки ябу;
- 84.3. чүп-чар яндырырга һәм төзелеш производствосы калдыкларын утильләштерергә.

Жирләү урыннарын тоту

85. Этник, санитар һәм экологик таләпләр нигезендә жирләү урыннарын тоту федераль законнар һәм муниципаль хокукый актта билгеләнгән жирләү урыннарын тоту кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.
86. Күмү урыннарын санитар карап тотуны муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлегә эш төрен үткәрүгә конкурс откан махсуслаштырылган оешма башкара.
87. Күмү урыны эчтәлегенә таләпләр:
- 88.1. зиратларда җәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Иҗтимагый бәдрәфләр территорияләрендә урыннар чистартылырга тиеш;
- 89.2. зират территориясендә чүп-чар һәм чүп савытлары чистартылырга тиеш. Калдыклар тупланган саен 3 көнгә бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә чыгарылырга тиеш;
- 89.3. ауган һәм авария хәлендә агач үсентеләре булу рөхсәт ителми. Авария хәлендәге агач үсентеләре ачыкланган мизгелдән бер тәүлек эчендә сүтелергә тиеш;
- 89.4. шәхесләре ачыкланмаган мәрхүмнәрнең каберләре чүп-чардан чистартылырга, калкулык һәм кабер ташы белән жиһазланырга тиеш.
90. Кышкы чорда жирләү урыннарын тоту үзенчәлекләре:

91.1. зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз катламнары булмаган килеш тигез кар өеме булу рөхсәт ителә;

92.2. үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юлларның һәм тротуарларның юл өлешен эшкәртү кар явудан соң ук башланьрга тиеш;

93.3. иң беренче чиратта кар чыгару, боз өю һәм Үзәк һәм керү юлларынан кар-боз муниципаль берәмлекләрен бетерү зарур;

93.4. жәяүлеләр зонасында янгын сүндерү урыннарында бозга каршы материаллар куллану, юллардан чистартылган кар һәм бозны каберләргә, газоннарға, куакларға кушу рөхсәт ителми.

94. Жәйге чорда жирләү урыннарын тоту үзенчәлекләре:

94.1. үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләр төрле пычранулардан чистартылырга тиеш;

94.2. Яшел үсентеләрне санитар кисеп алу, чүп үләннәрен кисү буенча чаралар ел саен үткәрелергә тиеш.

95. Күмү урынын карау, кабер өстенә кую корылмалары (тәреләр, һәйкәлләр, плиталар, склеплар һ.б.), чәчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, колумбаридә куышны карау ир белән хатын, туганнары, вафат булчының законлы вәкиле яки санитария таләпләрен мәжбүри үтәгән башка зат тарафыннан башкарыла.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау урыннарын тоту

96. Автотранспорт чараларын (алга таба - стоянка) озак һәм кыска сроклы саклау стоянкаларын тоту гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук әлегә Кагыйдәләр нигезендә тукталыш урыннары урнаштыру өчен бирелгән жир кишәрлегенә (алга таба - хужа) хокук иясе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

97. Хужалар түбәндәгеләрне үтәргә тиеш:

98.1. территорияләренә бөтен периметрына киртә куеп торырга, ул механик йогынтыларга һәм тышкы мохит йогынтысына тотрыклы булырга тиеш;

98.2. коймаларның тиешле техник торышын, аларның чисталыгын күзәтеп торырга, пычрактан, кардан, боздан, мөгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартырга;

98.3. нигезләнгән транспортны, тукталыш урыны территорияләрендә төрле конструкцияләренә жайга салуга юл куймаска;

98.5. тукталыш урыннары территорияләрен гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры килә торган яктылык тигез таралуны тәэмин итә торган тышкы яктырту белән жиһазландырырга;

98.6. ягулык-майлау материаллары агып торган автомобильләренә юу һәм автомобиль кую урыннары территорияләрендә булдырмаска;

98.7. санитария һәм янгынга каршы кагыйдәләренә үтәгән тукталыш урыны территорияләрен карап тоту.

98.8. 1995 елның 24 декабрәндәге "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында" 181-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясы нигезендә инвалидларның тукталыш урыны территориясенә тоткарлыксыз керүен тәэмин итәргә.

99. Транспорт чараларының һәр тукталышында, шул исәптән социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы объектлары (торак, ижтимагый һәм житештерү биналары, төзелешләр һәм корылмалары, физик культура-спорт оешмалары, мәдәният оешмалары һәм башка оешмалар урнашкан урыннарны кертеп), ял итү урыннары янында, бушлай машина кую урыны (бер урыннан да ким түгел) I, II төркем инвалидлар белән идарә ителә торган транспорт чараларының, шулай ук III төркем инвалидлары тарафыннан Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә транспорт чараларының һәм мондый инвалидларны һәм (яисә) инвалид балаларны йөртүче транспорт чараларының кимендә 10 проценты (бер урыннан) бүлеп бирелә. Күрсәтелгән транспорт чараларында "Инвалид" тану билгесе билгеләнергә тиеш. "Инвалид" тану билгесен индивидуаль файдалану өчен бирү тәртибе Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан бирелгән вәкаләткә ия башкарма хакимият федераль органы тарафыннан билгеләнә. Билгеләнгән урыннарны машина кую өчен башка транспорт чаралары биләргә тиеш түгел.

Жирлек территориясен бәйрәм белән бизәү

99. Жирлек территориясен бәйрәм итү дәүләт һәм башка бәйрәмнәр, истәлекле вакыйгаларга бәйле чаралар уздыру чорында башкарыла.

Бэйрэм бизэлешенә дәүләт һәм муниципаль флаглар, лозунглар, гирлянд, панно вывескасы, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, трибуналар, эстрада урнаштыру, шулай ук бэйрэм иллюминациясе жайланмасы керә.

Бэйрэм бизэлеше элементларын эзерлэгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен жайга салуның техник чараларын төшереп калдырырга, аларны начарайтырга рөхсәт ителми.

IV. Авыл жирлекләрен жыештыру тәртибе, төзекләндерү эшләре исемлеген һәм аларны даими башкару тәртибен дә кертеп

Жирлек территориясен жыештыру һәм карап тотуга гомуми таләпләр

100. Жирлек территориясен жыю һәм карап тоту түбәндәгеләр гамәлгә ашырыла:

- 1) жәйге чорда - 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;
- 2) кышкы чорда - 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән сроклар, һава шартларына карап, башкарма комитет тарафыннан төзәтелә ала.

101. Жирлек территориясен жыю түбәндәгеләрне үткәрү юлы белән башкарыла:

- 1) жирлек территориясен тоту, жыештыру буенча системалы эшләр;
- 2) Башкарма комитетның хокукый актлары нигезендә берәмлек массакүләм чаралар (шимбә өмәләре).

102. Жәйге чорда жирлек территориясен жыештыру юу, су сибү, себерү һәм жирлек территориясен карап тоту буенча башка эшләр башкару юлы белән жирлек территориясенен пычрануын һәм тузанлануын киметү максатында башкарыла һәм үз эченә түбәндәгеләрне ала:

103.1. Урам-юл челтәре объектларының һәм яңгыр канализациясе белән жиһазланган башка территорияләрнең ясалма өслекле, тузаннан һәм пычрактан юбылуы (коры көннәрдә су сибү). Ясалма өслекле юл өслекләрен, майданнарын, тротуарларын һәм башка территорияләрне юу бөтен киңлеккә башкарыла;

103.2. яңгыр канализациясе рәшәткәләрен чистарту;

103.3. барлык территориядән чүп-чар жыю;

103.4. ел саен, 1 июньгә кадәр, кече архитектура формаларын, бакча һәм урам жиһазларын, чүплекләрен, спорт һәм балалар майданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу;

103.5. гомуми файдаланудагы территорияләрдә, чикләнгән территорияләрдән һәм махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләрдән тыш, үләнне (үлән биеклеге 15 см дан артык булганда) вакытында чабу һәм тәүлек давамнда чабылган үләнне жыештыру яфрак коелу чорында 103.6 - тәүлеккә бер тапкыр коелган яфракны жыю һәм алып чыгу;

103.7. Юудан соң, бордюр янында лотоклар жыештыру.

104. Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияне жыештыру түбәндәгеләрне үз эченә ала:

104.1. юл өслекләрен һәм тротуарларны кардан, кар һәм чүп-чардан чистарту;

104.2. тайгаклык яки бозлавык барлыкка килгәндә-жәяүлеләр зоналары комы, баскычлар сибү, юл катламнарын бозлавыкка каршы материал белән эшкәртү;

104.3. язгы чорда - кар эрү һәм кар суларын агызу.

105. Жирлек территориясендә башкарыла торган урып-жыю эшләре технологиясе һәм режимнары һава шартларына бәйсез рәвештә транспорт чараларының һәм жәяүлеләрнең каршылыксыз хәрәкәтен тәмин итәргә тиеш.

106. Жәяүле тротуарларны, жир өсте кичүләрен, кышкы чорда баскычларны жыештыру үзгәртелгән:

106.1. интенсив кар яву чорында жәяүлеләр өчен тротуарлар, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелгән һәм чистартылырга тиеш;

106.2. бозлавык материаллары барлыкка килгәндә, беренче чиратта баскычлар, аннары тротуарлар эшкәртелә.

Бозга каршы материаллар белән эшкәртү вакыты тайгак табылганнан соң дүрт сәгатътән артмаска тиеш;

106.3. калдыклар һәм химик реагентлар белән пычранмаган көпшәк карны шушы максатлар өчен алдан билгеләнгән газонга яисә урыннарда, яшел утыртмаларны саклау һәм кар суларын агызып чыгаруны тәмин итү шарты белән, жыю рөхсәт ителә.

107. Жирлек территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

107.1. Урамнарда, майданнарда, яшел үсентеле участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләрдә сортларга;

107.2 Гомуми файдаланудагы территорияләрдә, гамәлдәге законнар нигезендә бирелгән күмү урыннарыннан тыш, мемориаль намогия корылмаларын (истәлекле корылмаларны, коймаларны) билгеләргә;

107.3. шушы максатларда каралмаган урыннарда, шул исәптән жәмәгать транспортының муниципаль маршрутларының соңгы пунктларында юуны, салонны чистартуны һәм транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтүне башкарырга;

107.4. Биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, гомуми файдаланудагы территорияләрдә төзекләндерү өчен кече архитектура формаларын һәм башка элементларны ватарга һәм аларга зыян салырга, шулай ук аларны үз белдеге белән үзгәртеп корырга, үзгәртеп корырга һәм күчерүне башкарырга;

107.5. язучылар, рәсемнәр төшерергә, мәгълүмати-басма продукцияне ябыштырырга һәм ябыштырырга, жәмәгать транспортын, стеналарын, баганаларын, коймаларын (коймаларын) һәм бу максатлар өчен каралмаган башка объектларны көтү тукталышларында граффити ясарга;

Бирелгән жир кишәрлекләрененң цикләреннән һәм (яисә) коймаларыннан читтә күчмә мөлкәтне кушарга һәм сакларга;

107.7. тротуарларда, газоннарда, юлларда сәүдә әйберләрен, сәнәгать товарларын һәм башка сәүдә предметларын урнаштыру һәм складлау;

107.8 Билгесез урыннарда кар өеп кую;

107.9 Тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка жайланмалар кую юлы белән үз белдеген белән тротуарлар һәм юлларны ябарга.

108. Санкциясез урыннарда калдыклар урнаштырган затлар үз исәбенә әлеге территорияне жыештырырга һәм чистартырга, ә кирәк булганда - жир кишәрлеген рекультивацияләргә тиеш.

Әгәр дә 20 тәүлек дэвамьнда рөхсәтсез урында калдыкларны урнаштырган зат билгеләнмэгән булса, калдыкларны алып ташлау һәм рөхсәтсез чүплекләр территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне жыештыру өчен жаваплы оешмалар (яисә, әлеге төр хезмәт күрсәтүләренә шартнамәдә каралган булса, калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсулаштырылган оешма) тарафыннан башкарыла.

109.Билгеләнгән тәртиптә бирелмэгән һәм муниципаль милектәге жир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) стихияле барлыкка килә торган чүплекләренә бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәмин ителә.

Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын жыю

110. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юллар) жыештыру автомобиль юлларын, тротуарларны, машина кую урыннарын (парковка кесәләрен), жәмәгать транспортын, пычрактан, чүп-чардан, кардан һәм боздан ясалма юл корылмаларын даими чистарту чаралары комплексын үз эченә ала.

111.Язгы-жәйге чорда юлларны юдыру, су сибү, тузан тузанын бетерү, себерү һ.б. Көзге-кышкы чорда юлларны жыештыру чүп-чар, кар һәм боз жыюны һәм чыгаруны, пычракны, юлларны ком-тоз катнашмасы белән ташуны, тротуарларны коры ком белән жибәрүне күздә тоту.

112 Юл буенда урнашкан чүплекләренә көнгә бер тапкырдан да ким түгел, тукталыш майданчыкларында - көнгә ике тапкыр чистарталар.

113.Жәмәгать транспортының көтү павильоннары буялмаган, буялган һәм юылган, рөхсәт ителмэгән мәгълүмати-басма продукциядән, граффитидан чистартылган булырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

114. Аерым элементлар буенча юлларны жәйге жыештыруга таләпләр:

114.1.үтү өлеше төрле пычранулардан тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлеккә юылырга тиеш. Жайга салу линияләре белән билгеләнгән төп, резерв полосалар ком һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш;

114.2.ике метрлы лотковый зоналарда грунт-комлы нанослар һәм пычранулар булырга тиеш түгел. Махсулаштырылган машиналарның эш цикллари арасында барлыкка килергә мөмкин комлы кисәкчәләр һәм төрле вак чүп-чар белән пычранулар рөхсәт ителә;

114.3. юл кырыйлары эре габаритлы калдыктардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

115. Юлларны кышкы жыештыруга таләпләр:

115.1. Кышкы чорда юлларны жыештыру түбәндәгеләрне үз эченә ала:

кардан һәм юл йөрү өлешен чистарту, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, себерү, карны өемгә күчерү һәм кар чыгару;

116. Рөхсәт ителми:

116.1. квартал эчендәге машина юлларыннан, ишегалды территорияләреннән, предприятиеләр, оешмалар территорияләреннән, төзелеш мәйданчыктарыннан, сәүдә объектларыннан чистартыла торган кар, боз, 8.00 сәгатътән соң, шулай ук машина юлларын жыештыручы зат белән шартнамә булмаганда, тротуарларга, юлларның һәм машина юлларының машина юлларына йөрү өлешен чыгарып жибәрергә яисә күчерергә;

116.2. Тротуарларда бозга каршы реагент буларак техник тоз һәм сыек хлор кальций, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка жәяүлеләр зоналарында һәм яшел утыртмалары булган территорияләрдә;

116.3. билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән урыннарда кар чыгарырга һәм тезәргә;

116.4. кар өемнәрен формалаштыру:

1) күрү өчпочмагы зонасында бер дәрәжәдә һәм тимер юл аша чыгу юлларының һәм урамнарның киселешендә;

2) жәмәгать транспортын көтү тукталышыннан 20 метрга якынарак;

3) транспорт киртәләре яисә югары бордюр белән жиһазландырылган юллар участкаларында;

4) тротуарларда;

5) янәшәдәге территорияләргә кергән урыннарда;

116.5. юлга автотранспорт тәгәрмәчләре белән грунт һәм пычрак чыгарылган;

116.6. Грунт, чүп-чар, юаш төзелеш материаллары, жинел тару, юлларның пычрануына юл куймый торган брезент яки башка материал белән агачларны ташырга, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-комлы эремәне, известь, бетон катнашмаларын) юлга, тротуарга, юл кырына яки юл буена якын газ полосасына кою мөмкинлеген юкка чыгармый торган чаралар күрмичә генә күчереп йөртергә.

Урып-жыю, санитария хезмәте күрсәтү һәм кешеләр күпләп ял итү урыннарын төзекләндерү

117. Кешеләрнең ялы һәм массакуләм булу урыннарына түбәндәгеләр керә:

1) мәйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, жирлек урманнарында оештырылган ял урыннары, пляжлар;

2) актив ял итү һәм мавыктыргыч чаралар урыннары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә мәйданчыктары һ.б.

3) сәүдә объектлары территорияләре (ваклап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вак-ваклап сату чөлтәре объектлары комплекслары), жәмәгать туклануы, социаль-мәдәни билгеләнеш, көнкүреш хезмәте күрсәтү;

4) административ һәм ижтимагый биналарга, учреждениеләргә якын территорияләр.

118. Гомуми файдаланудагы мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буен һәм башка территорияләрне жыю:

118.1. Кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял итү зоналарында юлларны жыештырганда, химик реагентлары булмаган карны шушы максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарда, яшел утыртмаларны саклаган һәм кар суларын агызып чыгаруны тәэмин иткән очракта, вакытлыча салып кую рөхсәт ителә.

119. Ваклап сату базарларын жыю һәм санитар карап тоту:

119.1. Ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба - базар) төзекләндерелергә, бәдрәфләр, хужалык һәм контейнер мәйданчыктары, контейнерлар һәм урналар белән жиһазландырылырга, яңгыр һәм кар суларын агызу өчен каты өслекләре һәм уклоннары булырга, шулай ук суүткәргеч һәм канализация булырга тиеш;

119.2. Базар территориясен төп жыештыру аны япканнан соң башкарыла. Көндөз чүп-чар жыючыларның каты көнкүреш калдыктары белән тутырылган чүп-чар жыештыру һәм чистарту эшләре башкарыла;

119.3. жәйге чорда базар территориясендә атна саен дымлы жыештыру үткәрелә;

119.4. базар территориясе 40 кв. м майдандагы бер урна исәбеннән жиһазландырылачак, өстәвенә алар арасындагы ераклык 10 м дан артмаска тиеш;

120. Базар территориясендә һәм аның янәшәсендә урнашкан оешмалар, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, киосклар, сәүдә палаталары һәм павильоннары эшчәнлеге каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәт күрсәтүләргә килешү төземичә рөхсәт ителми.

121. Сәүдә һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектларын жыю һәм санитар карап тоту:

121.1. сәүдә һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектлары территорияләрен тулысынча жыештыру тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) башкарыла. Көндөз чүп-чар жыючыларны һәм чүп-чар жыючыларны чүп-чар калдыклары белән тутырылган чүп-чар жыю эшләре башкарыла;

121.2. сәүдә һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектларына керү юлында кимендә ике урна билгеләнә;

121.3. Газ һәм тротуарларда тара һәм товарларны салу рөхсәт ителми;

121.4 калдыкларны чыгару тәмин ителә.

122. Башка сәүдә майданчыкларын, стационар булмаган вак-төяк челтәр объектлары комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге территорияләрне жыештыру аларның елның жылы вакытында мәжбүри алдан поливка белән ябылуыннан соң башкарыла. Агымдагы урып-жыю көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәмин ителә.

123. Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннарын төзекләндерү:

123.1. Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннарында уңайлылык тудыру элементларының мәжбүри исемлегенә өслекләрне бәйләүнең, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп-чар өчен кечкенә контейнерлар, урам жиһазлары, яктырту жиһазлары, архитектура-декоратив яктырту жайланмалары, жирлек мәгълүматларын йөртүчеләр, яшелләндерү участкаларын яклау элементлары (металл киртәләр, өслекнең махсус төрләре һ.б.) керә;

123.2. Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннарының барлык территорияләрендә, пляжлардан кала, каты өслекле яисә чәчелгән үләннәр яисә яшел үсентеләр булган үсемлекләр җирин булырга тиеш;

123.3. ял итү һәм кешеләр күпләп жыела торган территорияләрдә яшелләндерү участкаларын чәчәк түтәлләре, газоннар, ялгыз, төркемле, рядовой бистәләр, вертикаль, күпкатлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

123.4. Кешеләргә ял итү һәм массакүләм булу урыннары, туалет урнаштыру һәм тоту таләпләрен үтәп, жиһазландырылган һәм эшли торган бәдрәф кабиналары белән комплектлануырга тиеш;

123.5. пычранган саен, кешеләрнең ялы яисә массакүләм жыела торган урыннарында фонтаннар, буалар, елга ярлары чистартылуырга тиеш;

123.6. массакүләм чаралар уздырганда, аларны оештыручылар чара, аңа якин территорияләрне жыештыруны һәм бозылган төзекләндерү урыннарын торгызуны тәмин итәргә тиеш. Чараны үткәру урынын, аңа якин территорияләрне жыештыру һәм бозылган төзекләндерү эшләрен торгызу тәртибе чараны үткәругә билгеләнгән тәртиптә тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

124. Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннары территорияләрендә рөхсәт ителми:

124.1. тару һәм сәүдә жиһазларын бу урынга билгеләнмәгән урыннарда сакларга, урнаштыруырга;

житештерү һәм куллану калдыклары белән территорияне пычратырга;

124.3. автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, эшкәртелгән ягулык-майлау сыеклекларын салырга;

124.4. автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар уздырырга, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләре урнаштырырга;

124.5. газларны, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларын зарарларга;

124.6. кече архитектура формаларын зарарларга һәм аларны билгеләнгән урыннардан күчерергә;

124.7. сыек азык-төлек калдыкларын, сатуратор жайланмаларыннан су, куас һәм сыра цистерналарыннан су, тротуарларга, газоннарга һәм жирлек юлларына агызу;

125.8 автотранспорт чараларының түләүле стоянкаларын законсыз оештырырга;

125.9.үз белдеге белән стационар булмаган объектларны урнаштырырга;
125.10.тротуарларның асфальт-бетон өслеген, янәшәдәге яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләрне төзекләндерүнең башка элементларын бозарга;
125.11. территориядә сәүдә-суыткыч жайланмасы кую;
125.12.халыктан каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) каты көнкүреш калдыкларын, калдыкларны контейнерларга (бункерларга) урнаштыру өчен килешү булмаса, идарәче оешмалар белән каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен каты көнкүреш калдыкларын (бункерларны) жыярга;
125.13.тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка жайланмалар кую юлы белән тротуарларны үз белдегә белән каплау;
125.14.товарны сәүдә объектыннан читтә чыгарырга;
126.15.учак ягу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткөрү, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка жайланмалар куллану.

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен жыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

127. Йорт яны территориясен жыештыру:

127.1. Урып-жыю түбәндәге тәртиптә башкарылырга тиеш: тротуарлар, жәяүлеләр өчен юллар (бозлавык һәм тайгак очрагында - ком чүбе), э аннары - ишегалды территорияләр;

127.2. Кар яву вакытында житештерелә торган кар чистартудан тыш, жыештыру 8.00 сәгаткә кадәр башкарыла.

Көндөзгә вакытта машиналар тизлеге 4 км/сәг. булганда жыюны механикаштырырга мөмкин.

128. Жәйге жыештыру:

128.1 Йорт яны территорияләрән жәйге жыештыру: себерү, юу яки су сибү - махсус машиналар ярдәмендә - күбесенчә иртә, иртәнге һәм соң, кичке сәгатләрдә, башкарылырга тиеш;

128.2. Тротуар юуны бары тик ачык тротуарларда гына, аларны турыдан-туры беркетелгән полоса белән чиктәш ачык тротуарларда һәм биналардан урамның машина юлына таба юнәлештә генә башкарырга кирәк;

128.3. Эссе вакытта тротуарларга су сиптерү кирәк булган саен башкарылырга тиеш, ләкин тәүлегенә кимендә ике тапкыр.

129. Кышкы жыештыру:

129.1. түбәлдә туплана торган кар вакытында жиргә ташланырга һәм агынты полосага күчәргә, э киң тротуарларда - валларга жыелырга тиеш;

129.2. Сугарулы кар тротуарлардан машина юлының алгы өлешенә, э ишегалларында - складлау урыннарына күчәргә тиеш;

129.3. Квартал эчендәге юллардан күчерелгән карны борт ташына параллель урнашкан өемнәргә һәм өемнәргә салырга яки, кагыйдә буларак, ротор кар чистартучылары ярдәмендә юл буен жайларга кирәк;

129.4 тротуарларда урамнарның машина юлыннан газлар белән аерылган 6 м дан артык киңлектә карны тротуар уртасына алга таба алып ташлау өчен күчерергә рөхсәт ителә;

129.5. Кар өемнәренә һәм өемнәргә кар салу эшләре тротуарларда кар яву вакытыннан алты сәгаттән дә соңга калмыйча, э калган территорияләрдә 12 сәгаттән дә соңга калмыйча төгәлләнергә тиеш;

129.6. Ишегалларда, квартал эчендәге юлларда, газларда һәм ирекле территорияләрдә жәяүлеләрнең ирекле хәрәкәтенә һәм автотранспортның үтүенә комачауламый торган, яшел утыртмаларны һәм кар суларын аерып алуны тәэмин иткәндә пычранмаган ком-тоз катнашмалары белән капланган карны төзәргә рөхсәт ителә;

129.7. тротуарларны һәм квартал эчендәге юлларны кулдан чистартканда кар тулысынча, кырый астына жыелырга тиеш. Камилләштерелгән япмалар булмаганда, карны хәрәкәт астына жыярга кирәк, аннары аны тыгызлау өчен кар катламын калдырырга кирәк;

129.8 Юл капламаларын эшкәртүнең шомалыгы барлыкка килгәндә, ком-тоз катнашмасы белән эшкәртү бүлүчеләр ярдәмендә 0,2-0,3 кг/м нормасы буенча башкарылырга тиеш;

129.9. Боз ясалышын эшкәрткәннән соң йомшартылган катнашмаларны, ачык грунтка, агачларга яки газларга элэгүгә юл куймыйча, күчерергә яисә күчерергә кирәк.

130. Яз житүгә түбәндәгеләр гамәлгә ашырыла:

- 130.1. Тал суларын нормаль чыгару өчен таләп ителә торган урыннарда су агызып чыгаруны һәм каналларны чистартуны;
- 130.2. Калын суларның люкларга һәм коеларны су белән тәэмин итүгә системалы рәвештә куылуы;
- 130.3. Кар эрегәннән соң, калган кар һәм бозны чистарту.
131. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен тоту:
- 131.1. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба - йорт яны территориясе) карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:
- 1) даими жыештыру;
 - 2) күзәтү һәм су сиптерү коеларын, дренажларны, лотокларны, үрелгән торбаларны ремонтлау һәм чистарту;
 - 3) инженер челтәрләренәң смотр коеларына, янгын сүндерү су белән тәэмин итү чыганаclarына (гидрантларга, сулыкларга һ.б.) каршылыксыз үтеп керүне тәэмин итү;
 - 4) каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны жыю һәм алып китү;
 - 5) яшелләндерү һәм булган яшел утыртмаларны карау;
 - 6) кече архитектура рәвешләрен карап тоту, агымдагы һәм капиталы ремонтлау.
132. Калдыкларның барлык төрләре су үткәрми торган өслекле контейнер майданчыкларында урнаштырыла торган контейнерлар һәм бункерларга каты көнкүреш калдыкларын туплау нормалары нигезендә кирәкле күләмдә жыелырга тиеш.
133. Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданныр түбәндәгеләргә бурычлы:
- Йорт яны территорияләрендә 133.1. чисталык һәм тәртип сакларга;
- 133.2. Каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус майданчыкларга гына урнаштырырга.
134. Идарәче оешмалар түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:
- 134.1. каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыру, ә анализланмаган биналарда - моннан тыш, сыек көнкүреш калдыклары өчен жыентыклар урнаштыру; расланган график нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару;
- 134.4. контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыкларын, аларга килү юлларын чиста һәм төзек хәлдә тоту;
- 134.5. подъездларга керү юлларында чүп савытлары, эскәмияләр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;
- 134.6. тайгак участокларны ком-тоз һәм (яисә) махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкәртү;
- 134.7. яшел үсентеләрне һәм газларны саклауны һәм квалификацияле тәрбияләүне;
- 134.9. Тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм аларны караңгы төшү белән кертү.
135. Йорт алды территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:
- 135.1. Яфракны, калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрен яндырырга;
- 135.2. Хужалык майданчыгыннан читтә эчке киём, киём, келәм һәм башка предметларны эләргә;
- 135.3. контейнер майданчыкларына керү юлларын томаларга;
- 135.4. Урамнарның һәм юлларның, тротуарларның, газларның һәм яшел зоналарның юл өлешендә контейнерлар (бункерлар) билгеләргә;
- билгеләнгән тәртипне бозуда йорт яны территорияләренәң коймаларын үз белдеге белән билгеләргә;
- 135.6. Үз белдеге белән ишегалды корылмаларын төзәргә;
- 135.7. йорт янындагы территорияне металл ватык, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллар, шлак, зола һәм житештерү һәм куллану калдыклары белән капларга, тараны кушарга һәм сакларга;
- калдыклар һәм чүп-чар ыргытырга;
- 135.9. автотранспорт чараларының түләүле тукталышын оештырырга;
- Тимер-бетон блоклар, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар ярдәмендә квартал эчендәге машина юлларын үз белдеге белән ябарга;
- 135.11. автомашиналар, ягулык һәм майлар юуны башкарырга, тавыш сигналларын, тормозны һәм двигательләренәң көйләргә;
- 135.12. кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясаучы теләсә нинди эшләр башкарырга;

135.13. теләсә нинди сәүдә һәм жәмәгать туклануы предприятиеләрен, шул исәптән палаткаларны, киоскларны, ларекларны, мини-базарларны, павильоннарны, жәйге кафеларны, житештерү объектларын, автомобильләрне, көнкүреш техникасын, аяк киёмнәрен, шулай ук кунак бүлмәләреннән тыш, автотукталышларны урнаштырырга;
135.14. йорт яны территориясенә эчке юллары буйлап транспорт транзит хәрәкәтен башкарырга;

135.15. учак ягу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәру, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка жайланмалар куллану.

136. Идарәче оешмалар түбәндәгеләрне тәмин итәргә тиеш:

136.1. яшел утыртмаларның сакланышы;

136.2. жәй көннәрендә һәм коры көннәрдә газоннарға, чәчәкләргә, агачларға һәм куакларға су сибү;

136.3. аларда төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, боз һәм башка төзелешләрдән башка газларның сакланышы һәм бөтенлегә;

136.4. Яна агач һәм куаклар утырту, юллар челтәре үзгәру һәм жиһазларны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына яңадан планлаштыру, агротехник шартларны үтәп урнаштыру.

137. Йорт яны территориясен төзекләндерү:

137.1. һәр йорт биләмәсенә территориясә, кагыйдә буларак, түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) йорт кирәк-яракларын киптерү өчен хужалык майданчыгын, киём-салымны, келәмнәрен һәм йорт кирәк-яракларын чистартуны;

2) өлкәннәрен ял итү майданчыгы;

3) балалар өчен уен һәм спорт майданчыклары яшәлләндерү һәм балаларның жәйге һәм кышкы ялы өчен кече архитектура формаларын кирәкле жиһазлау.

138. Әгәр кишәрлек территориясә күләме мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә этләр йөртү өчен майданчык урнаштырылырга мөмкин.

139. Йортларның подъездлары янындагы майданчыклар, юл йөрү һәм жәяүлеләр өчен юллар каты өслекле булырга тиеш. Каты өслекләр салганда, яңгыр суларын буш агызу мөмкинлегә каралырга тиеш.

140. Торак йортларга төзелгән жәмәгать корылмалары йортның торак өлешеннән изоляцияләнгән керү юлларына ия булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспортын кую ишегалды территориясеннән читтә булырга тиеш.

141. Торак йорт ишегалды ягыннан жәмәгать билгеләнешендәге урыннар өчен тәрәзәләр һәм фатирларга керү урыннары булган материалларны, продукцияне тутыру рәхсәт ителми. Йөкне тәрәзәләре булмаган торак йортлар торбаларыннан, жир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллар ягыннан башкарырга кирәк.

142. Квартал эчендәге территорияләрдә транспорт чараларын урнаштыру кешеләренә, шулай ук урып-жыю һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итәргә тиеш.

Шәхси торак төзелеш территорияләрен жыештыру

143. Торак йортлар хужалары көн саен жир кишәрлеген (шул исәптән кардан) жыялар.

144. Шәхси торак төзелеш территориясендә түбәндәгеләр рәхсәт ителми:

145.1. карны этеп чыгарырга, чүп ташларга, шлак ташларга, йорт биләмәләре территориясенә сыек көнкүреш калдыкларын агызырга;

145.2. Ишегалды һәм аның янәшәсендәге территориядән чистартылган кар һәм бозны юлларның һәм юл йөрү юлларының юл өлешенә күчерергә яки күчерергә.

V. Территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

146. Территорияне төзекләндерүнең аерылгысыз компонентлары булган территорияне төзекләндерү элементлары булу гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә проект документларында эшләнергә һәм каралырга тиеш.

мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияне төзекләндерү элементларына проект документациясә мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дөүләт саклавы өлкәсендәге вәкәләтле органнар белән килештерелә.

Озын яисә даими файдаланудагы территорияне төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кулдан күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен ныгытылырга тиеш.

147.Төзеклөндөрү элементларының эчтөлеге, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрән дә кертеп, төзеклөндөрү элементлары хужалары башкара.

Яшеллөндөрү

148.Яшел утыртмалар территорияне төзеклөндөрүнең мәжбүри элементы булып тора. Төзеклөндөрү эшләрән башкарганда гамәлдәге яшел утыртмаларны мөмкин кадәр күбрәк саклап калырга кирәк.

149.Жирлек территориясендә яшеллөндөрүнең ике төре кулланылырга мөмкин: стационар - үсемлекләрне туфракка утырту һәм мобиль урыннарда утырту - үсемлекләрне махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазоннар һ.б.) утырту.

Стационар һәм мобиль яшеллөндөрүне рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрендә (түбә яшеллөндөрү), фасадаларында (вертикаль яшеллөндөрү) архитектура-ландшафт объектлары (газлар, бакчалар, чәчәк түтәлләре, куаклар һәм агачлар булган майданчыклар) төзү өчен файдаланалар.

150.яшеллөндөрү объектларының эчтөлеге - яшел утыртмаларны карау һәм яшеллөндөрүләгән территорияләрне төзеклөндөрү элементларын карап тоту, күләм корылмаларның конструктив элементларын аз гына деформацияләүне һәм зарарлануларын бетерү, шулай ук жәйге һәм кышкы чорда күчмә кече формаларны жыю эшләре комплексы ул.

151.Яшел утыртмалар хужалары бурычлы:

151.1. Яшел утыртмаларны саклауны һәм квалификацияле карауны тәмин итәргә;

151.2.елның жәендә коры көннөрдә газларга, чәчәклекләргә, агачларга һәм куакларга су сибүне тәмин итәргә;

151.3.газларның сакланышын һәм бөтенлеген тәмин итәргә;

151.4. яшеллөндөрү объектларында сулыклар булса, аларны чиста тотарга һәм 10 елга кимендә бер мәртәбә чистартырга;

152. Күллөндөрүләгән территорияләрдә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

152.1.төзелешләрне, аларның эшләвен һәм хезмәт күрсәтүен тәмин итү өчен билгеләнгән төзелешләрдән тыш, урнаштырырга;

152.2.агач һәм куакларны үз белдеген белән утырту һәм кисү, газон һәм чәчәк түтәлләрен юк итү;

152.3.агачка һәм башка яшел утыртмаларга гамак, таган, турник, кер киптерү өчен баулар тагарга, агачларга реклама һәм мәгълүмат щитлары һәм табличкаларын, реклама һәм башка мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән чыгарыла торган конструкцияләрне беркетергә, объектларга, афишаларга, агитация материалларына, техник конструкцияләргә, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати тәмин итү чараларына, баганалардан, коймалардан, реклама калканнарыннан, электр чыбыкларыннан, лампалардан, чәнечкеле киртәләрдән аерырга;

152.4.стационар булмаган объектларны, шулай ук юл сервисы объектларын билгеләргә, шул исәптән, ел вакытына карамастан, автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга;

152.5.төзелеш материалларын һәм башка материалларны, калдыкларны, чүп-чарны, бозга каршы материалларны һәм башка зарарлы матдәләрне, шулай ук ком һәм бозга каршы реагентлар белән пычранган карны, боз төркемнәрен кушарга;

152.6. яшелчә бакчалары өчен казу эшләрен башкарырга;

152.7. Йорт хайваннарын газларда һәм чәчәклекләрдә йөртәргә;

152.8 яфракларны, үләннәрне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны лотокларга һәм башка суүткәргеч жайланмаларга кертергә;

152.9. смета һәм чүпне газоннарда ташларга;

152.10.учак ягарга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар уздырырга, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка жайланмалар кулланырга;

152.11. СОК алу өчен агачларны кисәргә, аларга сумала, башка механик жәрәхәтләр кертергә ;

152.12.яшел территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, урналарны, балалар һәм спорт жиһазларын бозарга;

152.13.Агач тамырларын кәүсәдән 1,5 м ераклыкта ачарга һәм агач муеннарын жир яки төзелеш калдыклары белән күмәргә.

Коймалар

153. Чикләүләрне төзү төзекләндерү өчен өстәмә элемент булып тора.

154. Коймалар бер-берсеннән аерыла:

- 1) билгеләү (декоратив, яклау, аларның ярашуы);
- 2) биеклеге (түбәнлеге - 1,0 м га кадәр, уртача - 1,1-1,7 м, югары - 1,8-3,0 м);
- 3) материалның төре (металл, тимер-бетон һ.б.);
- 4) күз карашы өчен сизгерлек дәрәжәсе (үтә күренмәле, саңгырау);
- 5) стационар (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка киртэләр.

Коймаларны проектлау аларның урнашу урыннарына һәм билгеләнешенә карап, гамәлдәге дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларына, индивидуаль проектлау проектларына карап башкарыла.

155. мәдәни мирас объектлары территорияләрен төзү элгә территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә башкарылырга тиеш.

Жир өсләрен ябу

156. Жир өслеген ябуны жирлек территориясендә имин һәм уңайлы хәрәкәт итү шартлары тәмин итә, шулай ук жирлектә барлыкка килгән төзелешнең архитектур йөзен формалаштыра.

Төзекләндерү максатларында түбәндәге төр өслекләр билгеләнде:

- 1) каты (капиталь) өслекләр - монолит яисә жыелма өслекләр, шул исәптән асфальт-бетоннан, цементобетоннан, табиғый таштан башкарыла;
- 2) йомшак (капиталь булмаган) өслекләр - табиғый халәттәге, тыгызланган яисә беркетелгән сүс материаллары белән сакланган, табиғый яисә ясалма сыпучыл материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранит чөчүлекләре, керамзит, резин валчык) башкарыла торган өслекләр;
- 3) үлән капламын эзерләү һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган газ өслекләре;
- 4) катнаш өслекләр - өслекләрнең үрелмәләрен тәшкит итүче өслекләр (рәшәткә плитәсе яисә газонга баткан газ рәшәткәсе яисә йомшак өслек).

157. Яфрак төрләрен сайлап алуны аларның максатчан билгеләнеше нигезендә башкарырга кирәк:

- 1) каты - мөмкин булган йөкләнешләрен, сыйфатны һәм хәрәкәт составын, проектлау вакытына гамәлдә булган янгынга каршы таләпләрне исәпкә алып;
- 2) йомшак - территорияләрнең аерым төрләрен (шул исәптән балалар, спорт майданчыкларын, этләрен йөртү өчен майданчыкларны, урамда йөрү юлларын) төзекләндергәндә аларның үзенчәлекләрен исәпкә алып;
- 3) газлы һәм катнаш (иң экологик) күрсәткечләр.

Ябык өслекнең каты төрләрендә коры хәлдәге эләктерү коэффициенты кимендә 0,6, юештә 0,4 булса, кытыршы өслек булырга тиеш.

Жир өсләрен тыгызлау

158. Жир өслеген үзара бәйләү элементларына гадәттә төрле борт ташлары, пандуслар, баскычлар, баскычлар керә.

Бортлы ташлар

159. Юл борт ташлары тротуар һәм юл өлеше тоташкан урында түшәмәләрнең өслекләре ремонтланган очракта да сакланырга тиеш булган кимендә 150 мм юл өлеше дәрәжәсеннән норматив яктан артып билгеләнә.

Машина транспортын газ белән тоташтыру урыннарында газ белән бәрүне булдырмау өчен, югары борт ташын куллану кирәк.

Жәяүлеләр коммуникацияләрен газ белән бергә бәйләгәндә, газ өсте тигезлегеннән кимендә 0,5 м ераклыктагы кимендә 50 мм дан да артык булган бакча бортын урнаштырырга мөмкин, бу газны саклый һәм чүп-чарның пычракка һәм үсемлек чүп-чарына элэгүен булдырмый, аның хезмәт итү вакытын арттыра.

Жәяүлеләр зоналары территориясендә төрле өслекле өслекнең төрле төрләрен тоташтыру өчен табиғый материаллар (кирпеч, агач, таш, керамик борт һ.б.) куллануырга мөмкин.

Баскычлар, баскычлар, пандуслар

160. Жаяузелер кичүндө 60 тан артык промилле баскыч төзүне күздө тотарга кирек. Саламатлек саклау учурдериелере һәм күпләп йөрүнең башка объектлары урнашкан урыннардагы төп жаяузелер коммуникацияларендә, инвалидлар йортлары һәм өлкәннөр баскычында һәм баскычларда 50 дән артык промилле авышканда аларны пандус белән озата барырга кирек.

бордюр пандусының авы 1:12 кабул ителә.

Баскычларның беренче баскычларын төшкәндә һәм күтәрелгәндә, ачык төстөгә капма-каршы төстөгә сызыклар белән аерып күрсәтергә кирек.

Бер марш чикләрендә тышкы баскычларның барлык баскычлары да баскычларның кичкелеге һәм биекелеге буенча бертөрле итеп билгеләнә.

Талаучы пандус булмаганда, конструкцияләр киртәләүче бортикны кимендә 75 мм биеклектә һәм тоткычларда күздә тотарга кирек.

Пандусның башында һәм ахырында юлның горизонталь участкалары әйләнә-тирәдәгә өслекләрдән текстура һәм төс белән аерылып тора.

Баскычның ике ягында да яки пандуста да колачлау өчен уңайлы һәм стенадан 40 мм ераклыкта булган 800-920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы кисенте биеклегендә тоткалар күздә тотыла.

Мәйданчыклар

161. Жирлек территориясендә түбәндәгә мәйданчыклар урнашкан: балаларның уеннары, өлкәннөрнең ялы, спорт белән шөгылләнү, чүп-чар жыючыларны урнаштыру, этләрне йөртү, автомобильләр кую урыннары.

Теркәлгән мәдәни мирас ядкарьләренең һәм махсус сакланылучы табигать территорияләренең саклау зоналары чикләрендә мәйданчыклар урнаштыру истәлекләрне саклау, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау вәкаләтле органнары белән килештерергә тәкъдим ителә.

Йорт тирәсендәгә территорияләр, кагыйдә буларак, балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Мәйданчыклар төзек һәм жәрәхәтләнү куркынычсыз инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Балалар мәйданчыклары

162. Балалар мәйданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар рәвешендә яисә яшь мәнфәгатьләре буенча зоналаштырылган комплекслы уен мәйданчыклары буларак оештырыла.

Балалар мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак төрләре, мәйданчыкның газ белән тоташу элементлары, яшелләндерү, уен жиһазлары, эскәмия һәм урналар, яктырту жиһазлары.

Торак йортлар һәм жәмәгать биналары тәрәзәләреннән мәктәпкәчә яшьтәгә балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр ераклык - 10 метрдан, кече һәм урта мәктәп яшендәгә балалар мәйданчыклары - 20 метрдан кимрәк, комплекслы уен мәйданчыклары 40 метрдан да ким булмаса, спорт-уен комплекслары 100 метрдан да ким булмаса тиеш.

Балалар уен мәйданчыклары контейнер мәйданчыкларынан кимендә 20 метр ераклыкта урнашырга тиеш.

163. Балалар мәйданчыклары түбәндәгеләргә тиеш:

163.1. жәйге чорда тигезсезлекләр ком сибелгән өслек планировкасы булырга;

163.2. даими рәвештә себерелергә һәм иртәнге вакытта чылатырга;

163.3. буялырга, мәйданчыкта коймаларның һәм корылмаларның буялуы елына кимендә бер тапкыр, ә ремонты кирек булган саен;

163.4. Транзит жаяузелер хәрәкәтеннән, машина юлларыннан, борылыш мәйданчыкларынан, кунакчыл стоянкалардан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру өчен мәйданчыклардан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлы саклау участкаларыннан изоляцияләнергә.

Травматизмны булдырмас өчен, мәйданчык территориясендә чыгыш ясаучы тамырлар яки түбән ботаклар, жир өслегендә урнашкан иске, киселгән жиһазлар калдыклары (стойкалар, фундаментлар) булу рөхсәт ителми (кагыйдә буларак, турникларда һәм таганнарда).

Янындагы территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар мәйданчыклары территориясендә эшләр алып бару һәм төзелеш материалларын складлау рөхсәт ителми.

Яктырту жиһазлары, кагыйдә буларак, майданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

Яктырту жайланмаларын 2,5 метрдан да ким булмаган биеклектә урнаштыру рөхсәт ителми.

Уен жиһазларын урнаштыру норматив куркынычсызлык параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

164. Балалар майданчыкларын карап тоту һәм аларда куркынычсызлыкны тәэмин итү өчен жаваплылык аларны эксплуатацияләүче затларга йөкләнә.

Спорт майданчыклары

165. Спорт майданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәре физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән.

Спорт майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак яисә газ төрләре (жәйге чорда), спорт жиһазлары.

Спорт майданчыклары яшелләнделә һәм челтәрле койма белән әйләндереп алына.

Яшеллек майданчык периметры буйлап урнаштырыла, вертикаль яшелләнделерү кулланырга мөмкин. Койманың биеклегенә 2,5-3 м, майданчыкларның бер-берсенә терәлгән урыннарында биеклегенә 1,2 м.

Спорт жиһазлары спорт, физкультура майданчыкларында йә махсус жиһазландырылган жәяүлеләр коммуникацияләрендә (сәламәтлек сукмакларында) рекреацияләр составында урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт жиһазлары заводта ясалган, махсус эшкәртелгән өслеккә бүрәнәләрдән һәм бүрәнәләрдән ясалган (ярыклар, ярыклар булмау һ.б.) булырга мөмкин.

Урнашканда сертификацияләнгән жиһазлар каталогларына таянып эш итәргә кирәк.

Ял итү майданчыклары

166. Торак төзелеше территориясендә өлкән яшьтәге халыкның ял итү һәм өстәл уеннары өчен билгеләнгән ял майданчыкларын оештыру мөмкин. Торак йортлар тәрәзәләреннән алып тын ял итү майданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмашка тиеш, шау-шулы өстәл уеннары майданчыклары - 25 метрдан да ким булмашка тиеш.

Ял майданчыгында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә гадәттә каты өслек төрләре, майданчыкның газ белән тоташу элементлары, яшелләнделерү, ял итү өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстәлләр, урналар (ким дигәндә һәр эскәмиядә) керә, яктырту жиһазлары керә.

Майданны каплауны плитә куәте рәвешендә проектларга тәкъдим ителә. Ял майданчыкларын һәм балалар майданчыкларын берләштергәндә, балалар уеннары зонасында өслекнең каты төрләрен урнаштырырга киңәш ителми.

Парклар территорияләрендә чирәмдәге ял майданчыклары оештырылырга мөмкин.

Этләрне йөртү өчен майданчыклар

167. Этләрне йөртү өчен майданчыклар вәкаләтле органнар белән билгеләнгән тәртиптә билгеләнгән урыннарда урнаштырыла.

Этләрне йөртү өчен майданчык территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә төрле өслекләр, коймалар, эскәмияләр, урна, эскрементларны утильләштерү өчен контейнер, яктырту һәм мәгълүмат жиһазлары керә. Периметраль яшелләнделерүне күздә тотарга тәкъдим ителә.

Этләрне йөртү өчен майданчыклар микрорайонның һәм торак районның яшел утыртмалардан азат булган гомуми файдалану территорияләрендә, метрополитен һәм гомумжирлек магистральләренең техник зоналарында, 110 кВт көчәнеше электр тапшыру линияләре астында, беренче һәм икенче поясларны су белән тәэмин итү чыганакаларының санитар зонасыннан читтә урнаштырылырга тиеш.

Торак билгеләнештәге территорияләрдә урнашкан этләрне йөртү өчен майданнар күләме 400-600 кв.м, башка территорияләрдә - 800 кв.м, барлыкка килгән төзелеш шартларында майданчыкларның кечерәйтелгән күләме, булган территориаль мөмкинлекләрдән чыгып, кабул ителергә мөмкин.

Майданчык чигеннән алып торак һәм жәмәгать биналары тәрәзәләренә кадәр ара кимендә 25 метр, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт майданчыклары участкаларына, ял майданчыкларына кадәр кимендә 40 метр булырга тиеш.

Майданны төзү, кагыйдә буларак, биеклегенә 1,5 м булган жиңел металл челтәрдән башкарыла. Чикләнгән элементлары һәм секцияләре арасындагы ераклык, аның аскы

кырые һәм жире хайванга майданчыктан чыгып китэргә рөхсәт итэргә яки имгәнү китерергә тиеш түгел.

Майданчык территориясендә майданчыктан файдалану кагыйдәләре булган мәгълүмати стенд урнаштырылырга тиеш.

168. Йорт хайваннары хужалары үз хайваннарының экскрементларын жыю һәм утильләштерүне мөстәкыйль гамәлгә ашыралар.

Хайваннар хужалары үз хайваннарының башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч йогынтысын булдырмаска, шулай ук әйләнә-тирәдәгеләр өчен санитария нормалары нигезендә тынлыкны тәмин итэргә, гамәлдәге санитария-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтэргә тиеш.

Автостоянкалар майданчыклары

169. Жирлек территориясендә автостоянкаларның түбәндәге төрләре: автомобильләрне кыска вакытлы һәм озак саклау урыннарына урнаштырыла.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең каты төрләрен, өслекләрне бәйләү элементларын, коймаларны яисә чүп-чар өчен кечкенә контейнерларны, яктырту жайланмаларын, мәгълүмати жиһазларны (күрсәткечләрне). Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участокларына килү юллары жәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән кисешмәскә тиеш.

Автотранспорт чараларын озак вакытлы һәм кыска вакытлы саклау участогы аша жәяүлеләр өчен транзит юллар оештыру рөхсәт ителми.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы 3 м дан да ким булмаган киңлектәге яшел утыртмалар полосасы белән башка территориядән аерылырга мөмкин.

Кече архитектура формалары

170. Кече архитектура формаларын урнаштыру биналарны һәм корылмаларны төзүнең, реконструкцияләүнең һәм капитал ремонтлауның проект документациясе, шулай ук төзекләндерү яисә эскиз тәкъдимнәре проектларының "Төзекләндерү" бүлегендә гамәлгә ашырыла.

Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларыннан файдаланырга тәкъдим ителә. Тарихи төзелеш зоналары, жирлекнең үзәк үзәге, жирлекнең күп функцияле үзәкләре һәм зоналары өчен кече архитектура формалары индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

171. Кече архитектура формаларына төп таләпләр түбәндәгеләр:

171.1. Территорияне төзекләндерү элементларының архитектур һәм ландшафт даирәсе характерына туры килүе;

171.2. Материалларның декоратив һәм эксплуатация сыйфатының югары булуы, тышкы мохит йогынтысын исәпкә алып, аларны озак вакыт дәвамында саклап калу;

171.3. Конструкциянең ныклығы, ышанычлылығы, иминлеге.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

172. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

172.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга тиеш.

Гамәлдәге такталардан һәм режимлы табличкалардан тыш, тышкы мәгълүмат чаралары вәкаләтле орган белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм аның белән тулысынча яраштырып урнаштырыла һәм файдаланыла.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары аларның тиешле торышын күзәтергә, аларны вакытында ремонтларга һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урыннарын жыештырырга тиеш.

Реклама яки мәгълүмати хәбәрләр урнаштырмыйча тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырын зарарлау, шулай ук тышкы реклама чараларын һәм полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән мәгълүматны ябыштыру, ябыштыру рөхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмат конструкциясе хужасы территорияне төзекләндерү һәм (яисә) фасадның тышкы кыяфәтен монтаждан соң (демонтаждан) өч тәүлек дәвамында торгызырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары, аларда фундамент блогы булганда, фундамент блогы белән бергә демонтацияләнергә тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә объектлар корылмаларына һәм корылмаларына зыян китерү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклыгын һәм тотрыклылыгын киметү рөхсәт ителми.

172.3. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндәге төрләргә мөмкин:

- көйләнгән конструкция;
- декоратив панно;
- консол конструкциясе;
- түбә конструкция;
- витрин конструкция;
- гамәлгә кую тактасы;
- режимлы табличка;
- модульле конструкция;
- стела;
- калкан конструкциясе;
- флаглар композициясе;
- Махсулаштырылган конструкция.

172.4. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларына гомуми таләпләр:

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлау, эзерләү һәм урнаштыру төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) турында Россия Федерациясе законнары таләпләре, аларны саклау һәм алардан файдалану таләпләре нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш;

Тышкы мәгълүмат чараларында мәгълүмат Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәгән килеш урнаштырылырга тиеш;

Ике яки аннан да күбрәк тел кулланган очракта, текстлар эчтәлек һәм техник бизәлеш буенча тиндәш булырга, грамоталы һәм аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш.

Гражданның игълан итү өчен шартлар, мәдәни һәм спорт чаралары афишалары

173. Мәдәни һәм спорт чараларының игъланнарын, афишаларын урнаштыру гражданның күпләп була торган урыннарда һәм жанлы жәяүлеләр зоналарында билгеләнә торган махсус тумбаларда, калканнарда һәм стендларда гына рөхсәт ителә.

Игъланнар өчен дивар аерым торучы объектлар рәвешендә яки биналарда яки корылмаларда асылма калканнар рәвешендә урнаштырылырга мөмкин.

VI. Коммуникацияләренә төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләрен уздыруга төп таләпләр

174. Юл өслекләрен грунт белән каплауга яисә ачуга бәйлә эшләр (жир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яисә ремонтлау, свай һәм шпунт тутыру, электр тапшыру линияләре терәкләрен, элемент, яктырту терәкләрен урнаштыру (алмаштыру), яктырту планын төзү, грунт планировкасы һәм башка эшләр) вәкаләтле орган тарафыннан бирелгән язма рөхсәт (жир эшләрен житештерү ордery) булганда гына башкарыла.

175. Жирлек территориясен төзекләндерүгә бәйлә жир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм уздыру, жир эшләрен житештерүгә ордер алу һәм алу муниципаль хокукый актларның билгеләнгән таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

176. Яшел утыртмаларны сүтү яисә күчәрәп утырту кирәк булганда, Башкарма комитетның күрсәтмәсен билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерергә һәм яшел утыртмаларны сүтеп яисә күчәрәп утыртырга кирәк.

177. Жирлек юлларында хәрәкәтне вакытлыча чикләү яисә туктату, юлның ике ягынан да заказчылар һәм эшләр житештерүчеләр турында кирәкле барлык белешмәләрен, эшләр срокларын, әйләнешнең мөмкин булган маршрутларын мәжбүри урнаштырган вәкаләтле орган тарафыннан бирелә торган рөхсәт нигезендә гамәлгә ашырыла. Күрсәтелгән

калканның рәвеше һәм эчтәлеге рөхсәт биру буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.

178.Вақыты узган ордерлар буенча коммуникациялар төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләре ирекле дип таныла.

VII. Уңайлы мохиткә аерым таләпләр

179.Торак мохитне төзекләндерү объектларын, урамнарны һәм юлларны, мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларын проектлаганда, өлкән яшьтәге кешеләр һәм инвалидлар өчен торак пунктлар тирәлегеннән файдалану мөмкинлеген, әлеге объектларны өлкәннәрнең һәм инвалидларның күчеп йөрүенә ярдәм итә торган элементлар һәм техник чаралар белән тәмин итүне күздә тоту тәкъдим ителә. Өлкән яшьтәге затларны һәм инвалидларны хәрәкәткә китерүче техник чаралар һәм җайланмалар проектлау, төзү, урнаштыру, расланган проект документациясә нигезендә яңа төзелештә заказчы тарафыннан гамәлгә ашырылырга тәкъдим ителә.

VIII. Биналар (алардагы биналар) милекчеләренең һәм янәшәдәге территорияләрне төзекләндерүдә корылмаларның катнашу тәртибе

180. Җирлек территорияләренең тиешле санитар торышын тәмин итү, әйләнә-тирә мохитне пычратудан саклау һәм яклау чараларын гамәлгә ашыру максатларында хужалык субъектларына һәм физик затларга беркетелә.

181. Хужалык итүче субъектлар һәм физик затлар, әгәр законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса, янәшәсендәге территорияне җыештырырга һәм санитар карап торырга хокуклы:

181.1. идарәче оешмалар - күпфатирлы йортларның йорт яны территориясә, шулай ук 5 м радиустагы төп фасад ягыннан йә урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

181.2.социаль өлкә учреждениеләре (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә территорияләр, шулай ук учреждение территориясә алдындагы жир кишәрлеге, 10 м радиуста төп фасад ягыннан йә урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта) башка яктан - 10 м радиуста;

181.3. Күпфатирлы торак йортларда төзелгән торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче затлар, идарәче оешма белән шартнамә булмаган очракта, янәшәдәге территорияне озынлыкка - биналарның бөтен озынлыгы буена, киңлегенә - 10 м ераклыкта яисә юл өлеше бордюрына кадәр (юл буйлап урнашкан очракта) җыештырырга хокуклы;

181.4.сәнәгать предприятиеләре һәм барлык милек рәвешләрендәге оешмалар - аларга килү юллары, тротуарлар, аларга яқын коймалар, санитар-яклау зоналары.

Предприятиеләрнең санитар-яклау зоналары гамәлдәге санитария кагыйдәләре һәм нормалары таләпләре нигезендә билгеләнә;

181.5.төзүче - 50 м радиустагы төзелеш мәйданчыклары янындагы территорияләр һәм гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә 50 м радиуста аларга килү юллары;

181.6.торак йортлар хужалары - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә (яки, жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, жир кишәрлегенә асылда урнашкан чиге буенча) һәм территорияләр, 5 м ераклыкта яисә урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

181.7.стационар булмаган объектлар (лоткалар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафелар хужалары - жир участогы объекттын урнаштыру өчен бирелгән территория һәм аның янәшәсендәге территория урынның тышкы чигеннән алып урам юлына кадәр 10 м ераклыкта (юл буйлап объект урнашкан очракта);

181.8 базарлар идарәче компанияләре, сәүдә һәм җәмәгать туклануы оешмалары (рестораннар, кафелар, кибетләр) - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә территорияләр һәм аның янәшәсендәге территорияләр кишәрлек чикләреннән 50 м радиуста һәм урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

181.9.биналарның, корылмаларның милекчеләре яисә башка хокук ияләре - бина, корылма периметры яисә бирелгән жир кишәрлегенә чиге һәм аның янәшәсендәге территория

участок чикләреннән 10 м радиуста һәм урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

181.10.автомобиль юлының һәм башка жир кишәрлекләренең бүленгән полосасы чикләрендә урнашкан ягулык салу станцияләре - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә һәм аның янәшәсендәге территорияләр кишәрлек чикләреннән 50 м радиуста һәм урамның машина йөрү өлешенә кадәр;

181.11.гараж кооперативлары - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә территорияләр, кишәрлек чикләреннән 50 м радиустагы якин территория һәм урамның юл өлешенә һәм аларга килү юлларына кадәр;

181.12.күмү урыны - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә һәм участок чикләреннән 10 м радиуста якин территория;

181.13.гомуми файдаланудагы территорияләр - бурычлар вәкаләтле органнарга йөкләнә;

181.14.жир кишәрлекләренең хокук ияләре - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә (яки, жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, жир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча) һәм жир кишәрлегенең тышкы чигеннән 5 м ераклыктагы йә урамның машина йөри торган өлешенә кадәрге территорияләр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

181.15.автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау тукталышлары хужалары - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә территория һәм жир кишәрлегенең тышкы чигеннән 10 м ераклыкта һәм урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта) янәшәдәге территория.

IX. Кагыйдәләр таләпләренең үтәлешен тикшереп тору

203.Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән жирлек территориясен төзекләндерү таләпләрен үтәүне тәэмин итәргә тиеш.

Әлеге Кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә (Административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы нигезендә җаваплы булган Россия Федерациясенең федераль законнарында һәм башка норматив хокукый актларында каралган нормалар һәм кагыйдәләр нигезләмәләреннән тыш) җаваплылыкка китерә.

205. Төзекләндерү өлкәсендә законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка җәлеп итү затны күрсәтелгән таләпләрне үтәүдән һәм кертелгән хокук бозуларны бетерүдән азат итми.